

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YAPTIKLARI SPOR
BRANŞLARINA GÖRE SPORA GÜDÜLENME DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pelin YILDIRIM

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Zekeriya GÖKTAŞ

BALIKESİR - 2017

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YAPTIKLARI SPOR
BRANŞLARINA GÖRE SPORA GÜDÜLENME DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pelin YILDIRIM

TEZ SINAV JÜRİSİ

Prof. Dr. Hayri ERTAN
Anadolu Üniversitesi - Başkan

Doç. Dr. Zekeriya GÖKTAŞ
Balıkesir Üniversitesi - Üye

Yrd. Doç. Dr. Ali Naci ARIKAN
Balıkesir Üniversitesi-Üye

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Zekeriya GÖKTAŞ

BALIKESİR-2017

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAY

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı çerçevesinde yürütülmüş olan “**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YAPTIKLARI SPOR BRANŞLARINA GÖRE SPORA GÜDÜLENME DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**” başlıklı tez çalışması, aşağıdaki jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 09 /08 / 2017

TEZ SINAV JÜRİSİ

Prof. Dr. Hayri ERTAN
Anadolu Üniversitesi
Başkan

Doç. Dr. Zekeriya GÖKTAŞ
Balıkesir Üniversitesi
Üye

Yrd. Doç. Dr. Ali Naci ARIKAN
Balıkesir Üniversitesi
Üye

Yukarıdaki Yüksek Lisans Tezi, sınav jüri komisyonu tarafından imzalanarak **10./08/2017** tarihinde teslim edilmiştir.

Prof. Dr. Özlem YAVUZ
Enstitü Müdürü

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda patent ve telif haklarını ihlal edici etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tezde kullanılmış olan tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim. Tarih (09/08/2017)

Pelin YILDIRIM

TEŞEKKÜR

Tezimin y¼r¼t¼lmesinde bana rehberlik eden ve her t¼rl¼ desteği sağlayan danışman hocam Sayın Doç. Dr. Zekeriya GÖKTAŞ'a, tezimin y¼r¼t¼lmesinde bilimsel katkılarından dolayı Sayın Prof. Dr. Hayri ERTAN'a, tez dönemim boyunca maddi manevi hiçbir desteğini benden esirgemeyen ve her zaman yanımda olan annem Nezihe YILDIRIM, babam Kemal YILDIRIM ve kardeőim Naim Süleyman YILDIRIM'a teőekk¼rlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırma Hipotezleri.....	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. GÜDÜLENME	5
2.2. GÜDÜLERİN SINIFLANDIRILMASI.....	8
2.2.1. Birincil GÜDÜLER	8
2.2.2. İkincil GÜDÜLER	8
2.3. GÜDÜLENMENİN ÖNEMİ	9
2.4. SPORDA GÜDÜLENME	9
2.4.1. Sporda GÜDÜLENME Türleri	11
2.4.1.1. GÜDÜLENMEME	11
2.4.1.2. Dışsal GÜDÜLENME	12
2.4.1.3. İçsel GÜDÜLENME	14
2.4.2. Sporda GÜDÜLENME Kuramları	16
2.4.2.1. Hür İrade Kuramı	16
2.4.2.2. Başarı GÜDÜLENMESİ Kuramı	17
2.4.2.3. Başarı Hedefi Kuramı	18
2.5. Sporcuların GÜDÜLENMESİNDE Dikkat Edilecek Noktalar	19
2.6. Sporcuların GÜDÜLEME Stratejileri	20
2.6.1. Ödül Kullanarak GÜDÜLEME	20
2.6.2. Uyararak GÜDÜLEME	20
2.6.3. Korkuyu Kullanarak GÜDÜLEME	21

3. GEREÇ VE YÖNTEM	22
3.1. Araştırmanın Tipi.....	22
3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı.....	22
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	22
3.4. Araştırmanın Bağımlı-Bağımsız Değişkenleri	24
3.5. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi	24
3.6. Verilerin Analizi.....	25
3.7. Veri Toplama Araçları	27
4. BULGULAR	30
4.1. Araştırmaya Dahil Olan Öğrencilerin Spor Yapma Nedenleri ve Motivasyonları Nedir?	30
4.2. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Cinsiyetlerine Göre Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?	32
4.3. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Yaşlarına Göre Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?.....	34
4.4. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Sınıf Düzeylerine Göre Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?	37
4.5. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Annelerin Eğitim Düzeyine Göre Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?	40
4.6. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Baba Eğitim Düzeyine Göre Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?.....	44
4.7. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Anne Mesleğine Göre Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?.....	47
4.8. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Baba Mesleğine Göre Anlamli Farklılık Göstermekte Midir?	50

4.9. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Aile Tiplerine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?	53
4.10. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Yaptıkları Spor Branşına Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?	55
4.11. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Yaşamlarının En Büyük Bölümünün Geçtiği Yere Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?	58
5. TARTIşMA	62
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
KAYNAKLAR	71
EK-1. ZGEMİş.....	75
EK-2. KİşSEL BİLGİ FORMU	76
EK-3. GÜDÜLENME DÜZEYİ LEğİ.....	78

ÖZET

Ortaokul Öğrencilerinin Yaptıkları Spor Branşlarına Göre Spora Güdülenme Düzeylerinin Karşılaştırılması

Bu çalışmanın amacı, ortaokul düzeyinde öğrenim gören ve okullar arası spor müsabakalarına katılan sporcu öğrencilerin güdülenme düzeylerinin farklı değişkenlere (yaş, cinsiyet, sınıf, anne-baba öğrenim durumu, anne-baba mesleği, spor branşı vb..) göre incelenmesidir. Araştırmanın evreni Hakkâri ili Yüksekova ilçesindeki ortaokul düzeyinde eğitim veren kurumlardır. Araştırmanın örneklemini ise, Yüksekova ilçesinde 50. Yıl Ortaokulu, Halit Okay Ortaokulu ve İMKB Ortaokulu'nda öğrenim gören 136 erkek 146 kız olmak üzere toplam 282 öğrenci oluşturmaktadır.

Veriler, SPSS 22.0 paket programında frekans analizi, güvenilirlik analizi, aritmetik ortalama, T- testi, Mann Whitney U testi, One Way ANOVA, Kruskal Wallis H testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada “Sporda Güdülenme Ölçeği” kullanılmıştır. “Sporda Güdülenme Ölçeği”; Pelletier, Fortier, Vallerand, Tuson, Briere ve Blais (1995) tarafından geliştirilmiş ve literatüre kazandırılmış bir ölçektir.

Araştırmada, öğrencilerin cinsiyette; genel ölçek, içsel güdülenme, dışsal güdülenme, bilmek başarmak sınıfta; genel ölçek, içsel güdülenme, uyarıcı, dışsal düzenleme ve özdeşim yaşta; uyarıcı, anne mesleğinde; güdülenmeme spor branşında; özdeşim ile güdülenme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ancak, diğer demografik faktörler ile güdülenme düzeyi arasında anlamlı ilişki tespit edilememiştir.

Bu sonuçlara göre ortaokul düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin sporda güdülenme düzeyini etkileyen faktörlerin cinsiyet, sınıf ve çalışmanın asıl konusu olan spor branşı ve anne mesleği olduğunu ifade etmek mümkündür.

Anahtar kelimeler: Güdülenme, spor, sporda güdülenme

ABSTRACT

Comparison of the Sports Motivation Level of the Secondary School Students According to the Sports Branches They Do

The purpose of this study is to analyse the motivation level of the sportsman students who study at secondary school level and participate in interscholastic competitions according to the various variables (age, gender, grade, educational background of the parents, professions of the parents, sports branches, etc.) The target population of the study is the educational institutions at the secondary school level in Yüksekova district of Hakkari province. Sample of the research includes total 282 students (including 136 males and 146 females) who study at 50. Yıl Ortaokulu, Halit Okay Ortaokulu and İMKB Ortaokulu in Yüksekova district.

Data were analyzed using frequency analysis, reliability analysis, average arithmetic, T-test, Mann Whitney U test, One Way ANOVA and Kruskal Wallis H test in SPSS 22.0 package program. In research, "Motivation Scale at Sports" was used. "Motivation Scale at Sport" is a scale which was developed by Pelletier, Fortier, Vallerand, Tuson, Briere and Blais (1995) and gives insight to the literature.

In the study, a meaningful relationship was found between gender (in general scale, internal motivation, external motivation, knowing and succeeding) grade (in general scale, internal motivation; stimulant, external regulation and identification and the level of motivation). However, it was not found a meaningful relationship between other demographic factors and the motivation level.

According to these results, it is possible to express that factors affecting the motivation level at the sport of the secondary school students are gender, grade and sports branch which is the main concern of the study and mother's profession.

Key Words: Motivation, motivation at sport, sport

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

PMQ : Katılım Güdüsü leği
SG : Spora Güdülenme leği

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa No
Şekil 2.1. Güdüsel Döngüler	6
Şekil 2.2. İhtiyaçlar Hiyerarşisi	7
Şekil 2.3. Güdülerin Sınıflandırılması	8
Şekil 2.4. Spora Katılımda Etkili Olan Faktörler ve Aralarındaki İlişki	11
Şekil 2.5. Başarı Gereksinimi Kuramı	18

TABLolar DİZİNİ

	Sayfa No
Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okullarının Dağılım Listesi.....	22
Tablo 3.2. Öğrencilerin Bazı Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları.	23
Tablo 3.3. Sporda GÜdülenme Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin Normallik Testi Sonuçları.	25
Tablo 3.4. Ölçeğe ve Boyutlarına ait Cronbach'ın Alpha Güvenirlik Katsayıları (n = 282).	28
Tablo 3.5. Öğrencilerin SGÖ ve Alt Boyutları Arasındaki İlişki (n = 282).....	29
Tablo 4.1. Öğrencilerin Spor Yapma Neden ve Motivasyonları (n = 282).....	30
Tablo 4.2. Öğrencilerin SGÖ Genel ve Alt Boyutlarından Elde Ettikleri Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması.	32
Tablo 4.3. Öğrencilerin İçe Atım Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.	34
Tablo 4.4. Öğrencilerin SGÖ Genel ve Alt Boyutlarından Elde Ettikleri Puanlarının Yaşlarına Göre ANOVA Sonuçları.	35
Tablo 4.5. İçe Atım Puanlarının Yaşa Göre Kruskal Wallis H Testi Sonucu. ...	37
Tablo 4.6. Öğrencilerin SGÖ Genel ve Alt Boyutlarından Elde Ettikleri Puanlarının Sınıf Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.....	38
Tablo 4.7. Öğrencilerin İçe Atım Puan Ortalamalarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması.	40
Tablo 4.8. Öğrencilerin SGÖ Genel ve Alt Boyutlarından Elde Ettikleri Puanlarının Anne Eğitim Düzeylerine Göre ANOVA Sonuçları. ...	41
Tablo 4.9. İçe Atım Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonucu.....	43
Tablo 4.10. Öğrencilerin SGÖ Genel ve Alt Boyutlarından Elde Ettikleri Puanlarının Baba Eğitim Düzeylerine Göre ANOVA Sonuçları.....	44
Tablo 4.11. İçe Atım Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonucu.....	46
Tablo 4.12. Öğrencilerin SGÖ Genel ve Alt Boyutlarından Elde Ettikleri Puanlarının Anne Mesleklerine Göre Karşılaştırılması.	47

Tablo 4.13.	Öğrencilerin İçer Atım Puan Ortalamalarının Anne Mesleğine Göre Karşılaştırılması.	49
Tablo 4.14.	Öğrencilerin SGÖ Genel ve Alt Boyutlarından Elde Ettikleri Puanlarının Baba Mesleğine Göre ANOVA Sonuçları.....	50
Tablo 4.15.	İçer Atım Puanlarının Baba Mesleğine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonucu.....	52
Tablo 4.16.	Öğrencilerin SGÖ Genel ve Alt Boyutlarından Elde Ettikleri Puanlarının Aile Tipine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	53
Tablo 4.17.	Öğrencilerin SGÖ Genel ve Alt Boyutlarından Elde Ettikleri Puanlarının Yapılan Spor Branşına Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.	56
Tablo 4.18.	Öğrencilerin SGÖ Genel ve Alt Boyutlarından Elde Ettikleri Puanlarının Yaşadıkları Yere Göre Karşılaştırılması.....	59
Tablo 4.19.	Öğrencilerin İçer Atım Puan Ortalamalarının Yaşadıkları Yere Göre Karşılaştırılması.	61

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Problemi

Ortaokul eğitiminin fertlerin yaşamlarında, okul sürecinde önemli aynı zamanda ayrı bir yeri bulunmaktadır. Kişiler bu süreçte; gelişim safhası olarak çocukluktan sonra gençliğe ilk adım olan ergenlik öncesi (erinlik) ve daha sonra ergenlik dönemini geçirmektedirler. Bu dönemde özellikleri içerisinde olarak kişiler; fiziksel ve psikolojik değişimle birlikte ve gelişmekte, benlik gelişimleri ön planda yer almakta ve kendilerini özgürce ifade etme arzuları artmakta, bunun yanı sıra kabul edilme, sahiplenme ihtiyaçları artış göstermektedir (Bridge, 2003). Akhtar, Hashmi and Naqvi, (2010)'a göre ise farklı olarak bu gelişim döneminde kişilerde oluşan değişme ve gelişim sebebiyle çeşitli davranışta bozukluklar, şiddet, saldırganlık ve öfke gibi istenmeyen davranışlar görülebilmektedir.

Eğitimdeki beklenen amaçların meydana gelmesinde önemli bir yer teşkil eden ve bütünleştirici rol edinen beden eğitimi ve spor tanımı, eğitim sürecinde genel ve özel hedeflerini fiziksel aktiviteler yoluyla kazandırmayı hedefler (Kaplan, 2007). Geçmişte ve günümüzde spor ve beden eğitimi, insanın fiziksel, ruhsal, sosyal, duygusal gelişimini amaçlamış, genel eğitimin tamamlayıcısı olan diğer bir ifade ile bilinçli ve planlı faaliyetler bütünü olarak adlandırılmaktadır.

Türkçe literatür incelendiğinde hem okul içi hem de okul dışı beden eğitimi ve spor ile kişilerin rekreasyon (boş zaman) etkinliklerine katılımları sağlanarak, zinde, kuvvetli, kendinden emin, karakterli, özgür ve bilimsel düşünme yeteneğine sahip olmaları ile gerçekleştirilebilir. Bu şartın sağlanabilmesi için en doğru yol, gençlerin spora katılım nedenlerini belirlemek ve uygun düzenlemeleri yapmaktan geçmektedir. Bu durumda davranışların altında yatan sebep veya sebepler olarak ifade edilen “güdülenme” kavramı ön planda yer almaktadır. Güdü; istek, arzu,

gereksinim gibi, birçok özelliği kapsayan kavramlardır. Bu sebeple insan davranışlarında gözlenen bu iki özellikle birlikte organizmanın güdülenmiş olduğu söylenmektedir. Bir hareketin güdüsel olabilmesi için, amaç ve hedefe yönelik, kararlı ve amaca ulaşabilmek için gerekli enerjinin var olması gerekmektedir (Aydın, 2000).

Öğrencilerin, okul içinde ve dışında spor aktivitelerine katılımının sağlanması için katılım sebeplerinin bilinmesi ve belirlenmesi faydalıdır. Böylelikle spora katılma nedenlerinin bilinmesi ile birlikte spora katılan öğrenci sayısında artış olacak ve spor yapmada devamlılık sağlanabilecektir. Kişilerin spor yapmaya katılımı etkileyen güdülerin, katılımın devam etmesini ve katılım sonrasında etkilediği düşünülecek olunursa, bu güdülerin belirlenmesinin katılımın artırılması için önemli bir yer teşkil edecektir (Kazak, 2004).

Ortaokul seviyesinde eğitim gören sporcu öğrencilerin güdülenme ve demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, ortaokul seviyesinde eğitime tabi tutulan öğrencilerin güdülenme düzeylerinin incelenmesidir. Bu amaçla, ortaokul seviyesindeki öğrencilerde kişisel bilgilerine (yaş, cinsiyet, sınıf, anne-baba öğrenim durumu, aile tipi, anne-baba mesleği, spor branşı, yaşanan yer) gibi güdülenme düzeyleri araştırılmış ve incelenmiştir.

Dünyada ve ülkemizde spor yapma önemli seviyede artmakta ve her geçen zaman sürecinde önemi artmaktadır. Bu sebeple genç bireylerin spora katılma arzularını belirlemek istenildiği için bu çalışma planlanmış ve yön vermiştir. Tüm dünyada popüler olan ve sevilen spor branşlarına katılan sporcuların, spora katılma motivasyonlarının belirlenmesi çalıştırıcılara, antrenörlere ve bilim adamlarına önemli bilgiler sağlamak ve spor tarihinde önemi büyük ölçüde yer teşkil

edilecektir. Kısacası, gençlerin spora yönelik faaliyetlere katılması sonucunda motivasyonlarının spor branşına göre belirlenmesidir (İnceoğlu, 1985).

1.3. Araştırma Hipotezleri

Ortaokul seviyesinde eğitim gören öğrencilerin güdülenme düzeylerinin demografik özellikleri arasında anlamlı ilişki var mıdır? Bu problem çerçevesinde aşağıdaki hipotezler test edilecektir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin spora katılma nedenleri ve motivasyonları nedir?

Hipotez : Öğrencilerin genel güdülenme, içsel güdülenme, dışsal güdülenme, güdülenmeme ve alt boyutlarının puan ortalamaları demografik özelliklerine (cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne eğitimi, baba eğitimi, anne mesleği, baba mesleği, aile tipleri, spor branşları ve yaşanılan yer) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Kişilerin spor yapması ve spora alıştırılması, öz yeteneklerinin geliştirilmesi ve sağlıklı kalabilmesi için spor yapmanın gerekli olduğunu toplumun tüm kesimlerince bilinmektedir. Genele bakıldığında zaman, spor geniş kesimlere ulaşabilen bir aktivitedir. Spor fiziksel bir uğraşın içinde barındırdığı bir özellik olmanın yanında sosyal bir yönü de vardır. Sporun amacı mücadele etme ve üstün gelmedir. Sporun eğitim yönü ise, sporun bütünleştiricisi olan beden eğitimi faaliyetleridir. Beden eğitimi çalışmalarının amacı fiziksel aktiviteler ile, genel eğitimin amaçlarına ulaşmaktır.

Spor çalışmaları kişilerde sosyalleşme, iletişim kurma, arkadaşlık edinme, gibi birçok faydalı alışkanlık kazandırır. Spor faaliyetleri ergenliği hızlı yaşayan kişilerde rahatlama sağlar ve toplumda saygılı bir ortam geliştirebilir. Bunun yanında kişilerin spor sayesinde verimli bir şekilde faydalanabilmesi için spora başlama ve sürdürebilme imkânına sahip olmaları gerekmektedir.

Böyle bir koşul ancak gençlerin neden spor yaptıklarını yani spor yapmalarındaki amacın ne olduğu ortaya çıkartılarak sağlanabilir. İnsan davranışlarının nedenleri konusunda bizi aydınlatan güdülenme terimi bu nokta da çok önem arz eder. Bireylerin güdülenme sebeplerinin bilinmesi sayesinde, spor yapma istekleri ortaya çıkar ve böylelikle spora katılımın artırılması ve sürdürülebilmesi sağlanır.

Güdülenmenin tanımı spor psikolojisinde temel konuların içerisinde yer almaktadır. Bu tanım spor yapma ortamında davranışların açıklanmasında önemli bir yere sahiptir. Özellikle spor yapmaya katılma, katılmaya devam etme ve bırakma nedenlerine dair tanımlayıcı yaklaşımlar sunmaktadır. Dolayısıyla bireylerin sportif aktiviteye katılmalarını etkileyen temel güdülerin, katılımın devam etmesi ve katılımın sonlanmasını etkilediği düşünüldüğünde, bireylerde doğan bu güdülerin belirlenmesi ile spora katılmanın artırılmasını sağlamada önemli bir adım olacaktır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin “güdülenme” anketlerini gönüllü ve doğru bir şekilde, etki altında kalmadan doldurdukları varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma 2016–2017 eğitim-öğretim yılında, Hakkâri ilinin Yüksekova ilçesinde bulunan üç ortaokulda öğrenim gören 7. ve 8. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Güdülenme

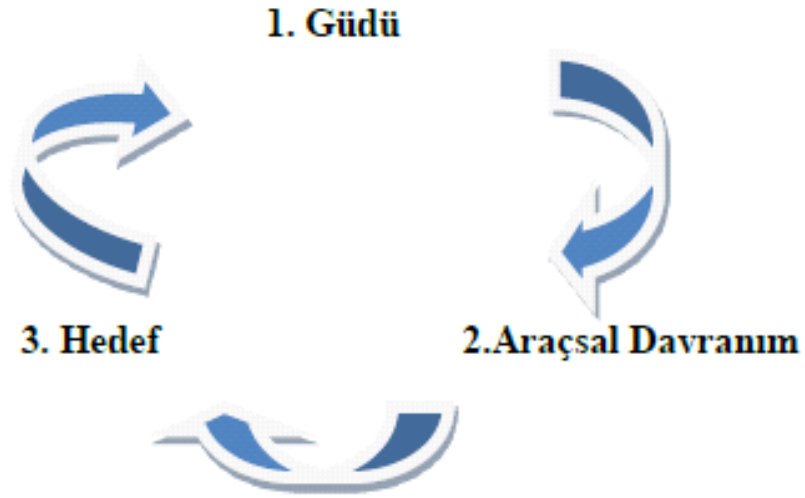
Günümüzde birçok spor branşında olduğu gibi takım sporlarında da sporcu performanslarını etkileyen sebepler olduğunu söylenbilir. Kişilerin davranışlarını oluşturan güdüler her kesimde olduğu gibi spor branşlarının tercih edilmesinde de büyük bir yere sahiptir (Kaplan, 2007). Literatürde güdülenme ile ilgili birçok tanıma rastlanmaktadır.

Güdülenmenin genel tanımı, bireyin bir işi yapmaya istekli olması ve yapmasıdır. Bu kavramın heyecan, geribildirim ve kişinin gösterdiği dikkat ile yakın ilişki vardır. Bu kavramı kişilik veya duygularla karıştırmamak gerekir. Kişilik, bireyin var oluşunun kalıcı yönlerine verilen isimdir. rnek olarak; utangaç olma, dışa dönük olma, agresif olma... Duygular ise hemen davranışa dönüşmeyen, geçici içsel özelliklere verilen isimdir. Örneğin kızma, zgn olma, mutlu olma gibi. Güdülenme, kişilik ile duyguların birbirine geçmiş ilişki olabilir ama bu kavramları birbirlerine karıştırmamak gerekir.

Güdülenme, davranışın altında yatan sebeplerdir. Bu sebepler temel ihtiyaçlar (yeme, içme vb...) bir amacı, var oluşu, pozitif yada negatif olarak görülen, istenilen bir hayali (rnek: Acının olduğu bir durumdan kurtulma idealini) içerebilir. Bu sebepler, fedakrlık etme ya da inanma gibi soyut tanımları da içerebilir. Bu kavram, kişiyi belirli harekete doğru yönlendiren içsel uyarım şeklidir. Organizmanın dürtü veya istenenin etkisi ile harekete hazır durumuna gelip, hedefe uygun bir davranışta

bulunmasına ve hedefe ulaşma ile rahatlamasına, mutluluk duymasına güdülenme denir (Tenenbaum ve Eklund, 2007).

Bu kavramın üç farklı yönü, “kişiyi belirli bir amaca iten durum, amaca ulaşmak için yapılan davranış ve amaca ulaşmak” olarak ifade edilmektedir. Bu kavramın bu üç yönü de bir döngü içerisinde hareket eder (Şekil 1). Bu kavramın birinci aşaması için kullanılan tanım “güdü”dür. Aşamanın bu kısmı için kullanılan çok fazla kelime (dürtü, gereksinim, istek, hırs, dilek, hedef, amaç vb.) bulunmaktadır (Morgan, 1993).

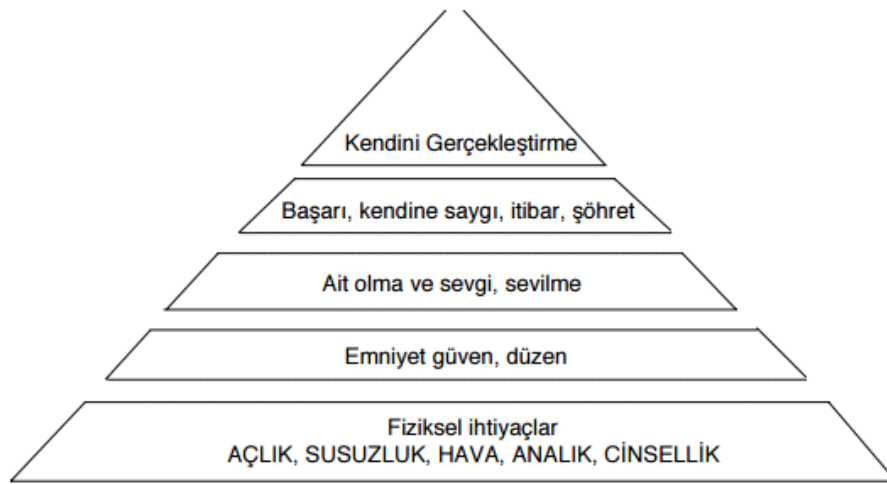
Şekil 2.1. GÜDÜSEL DÖNGÜLER (Morgan, 1993)

Bireylerin hareketlerini içeren davranışların nedenleri bulmak, bir hareketin neden yapıldığının açıklanması psikoloji alanında uzun süredir incelenmektedir. Genel bir ifade ile davranışlar, belirli bir hedefe yönelik olarak sergilenirler ve çeşitli ihtiyaçlar davranışları güdüleyerek ona bir yön verir (Toros, 2001).

Kişilerin yaptığı hareketleri, spor aktiviteleri devam ettirmelerinde çeşitli sebepler vardır. GÜDÜLENME de bunlardan bir tanesidir (Maharjan, 2012). Ololube (2006), güdüler; davranışları harekete geçiren güçlerdir diye tanımlamıştır.

Güdülenme, diğer bir tanımla “davranışın ustalık, yön, yoğunluk ve sürekliliğinin nedeni olarak içsel ve/veya dışsal güçlerin varsayımına dayanarak tahmin edilmesi” olarak ifade edilmiştir (Tenenbaum ve Eklund, 2007).

Ünlü ve Hakan, (2011), Maslow insan güdülerinin bir sistem olduğunu ve bu sistemin herhangi bir aşamasında bulunan güdülerin, hareketlerimizi kontrol etmede etkili olduğunu, bu güdülerin kendilerinden daha üst seviyelerde bulunanlara göre öncelikli olduğunu vurgulamıştır (Ünlü ve Hakan, 2001).

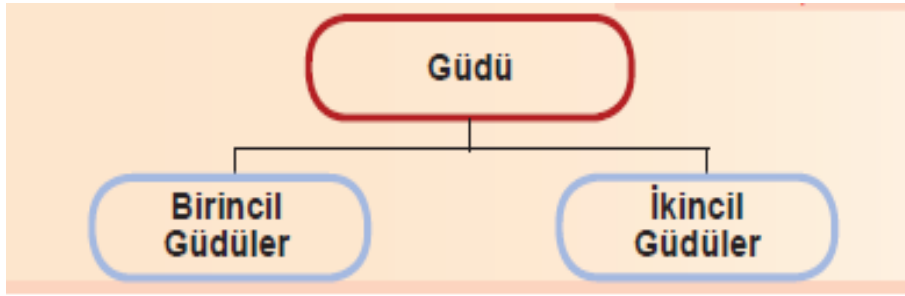

Şekil 2.2. İhtiyaçlar hiyerarşisi (Ünlü ve Hakan, 2001)

Şekil 2.2’de Maslow’un ihtiyaçlar Hiyerarşisine yer verilmiştir. Bu hiyerarşinin birinci basamağında açlık, susuzluk, hava gibi fiziksel ihtiyaçlara değinilmiştir. İkinci basamakta ise emniyet, güvenlik ve tehlikelerden korunma ihtiyacından kaynaklanan güdülere değinilmiştir. Üçüncü basamakta ise, ait olma, sevgi, sevilme ihtiyaçları ile ilgili güdülere değinilmiştir. Dördüncü basamakta başarı, kendine saygı, itibar, şöhret ihtiyaçlara değinilmiştir. Son basamakta ise kendini gerçekleştirme güdüsüne yer verilmiştir. Maslow'a göre, birey en alt kısımda bulunan bir güdünün gereksinimlerini karşılanmadan üst düzeydeki güdülerin gereksinimlerini karşılayamamaktadır (Ünlü ve Hakan, 2001).

2.2. Güdülerin Sınıflandırılması

Bireyleri davranışlara sevk eden ve bireyleri harekete geçiren güdüler farklı kaynaklardan veya ihtiyaçlardan ortaya çıkar. Güdüler, fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçların giderilmesine yönelik olarak gelişir. Bu kavram ile ilgili alanda farklı Şekilde konumlandırmalar söz konusudur (Sabuncuoğlu, 1988). Bunlardan bazıları da açıklanmıştır. Bu kavram, birincil ve ikincil güdüler Şeklinde ikiye ayrılabilir.

Şekil 2.3. Güdülerin sınıflandırılması (Azboy ve ark, 2013)

2.2.1. Birincil Güdüler

Maslov'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde birinci basamakta yer alan güdülerdir. Birincil güdüler, biyolojik temeli olan, diğer canlılarda da bulunur. Diğer bir ifade ile, yemek, içmek, nefes alıp-vermek gibi fizyolojik (biyolojik) zellikli olan ve ertelenemeyen, mutlaka karşılanması gerekli gereksinimlerdir (Azboy ve ark, 2013).

2.2.2. İkincil Güdüler

İkincil güdüler, Maslov'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde birinci basamak haricindeki güdülerdir. Bunlar, psikolojik ve sosyal temele dayanan sevecenlik, sosyal onay, başarı ve kendini bulmadır (Akhtar, Hashmi and Naqvi, 2010). Diğer bir ifade ile, toplumda saygın bir yere sahip olma, sevilen ve sayılan biri olmak gibi kısa zamanda doyurulması mümkün olmayan ve uzun süreli davranışları harekete geçirebilecek toplumsal ve psikolojik özellikli güdülerdir.

2.3. Güdülenmenin nemi

Bu kavram genel olarak, bütün davranışların öğrenilmesinde ve uygulanmasında birinci derecede önemlidir. Literatürdeki önemli ve araştırılmaya devam eden bir soru da güdülenmenin davranışlar üzerindeki yeri ve nasıl bir rol oynadığıdır. Aydın (2000)'e göre davranışlar ve bu davranışların değiştirilmesindeki nedenler algılama, bilişsel gelişme, kişilik, yakın olma, kuramsal tanımlamalar, çevresel etkenler gibi değişkenlerin kuralları ile sınanmış ve güdülenmeye ihtiyaç duyan kavramlar ile ilgilidir. Başka bir ifade ile güdülenme ve diğer değişkenler arasındaki ilişkinin ortak paydası olarak ortaya çıkan bir davranış özelliğinden bahsetmekte mümkündür (Erdem, 2008).

2.4. Sporda Güdülenme

Spor psikolojisi, hızla gelişen ve büyük ilgi uyandıran bir alandır. Spor psikolojisindeki konular, spor sırasındaki davranışları açıklamaya, spor bilimlerine farklı yaklaşımlar getirmeyi hedefler. Spor psikolojisinde önemli bir yere sahip olan konulardan birisi güdülenmedir. Bu kavram ile ilgili yapılan çalışmalar, kişilerin

herhangi bir spor ya da rekreasyona katılma ve katılmış olduğu fiziksel aktiviteyi sürdürme ve devam ettirmeme gibi nedenlerine ilişkin önemli bilgiler vermektedir (Altıntaş, 2010).

Sporun ve egzersizin içinde yer alan spor ve egzersiz psikolojisi konusu içerisinde zaman zaman ele alınan çalışmalar içinde yer alan güdülenme konusuna yönelik pek çok kuram geliştirilmiş ve çalışmalar yapılmıştır.

Sporcunun sporu sürdürmesine ve spor yapmaya devamlılık kazanmasına etki eden unsurlara “spor güdüsü” denilmektedir. Bu güdüler sayesinde spor faaliyetini devam ettirmeye yol açan sürece “sporda güdülenme” denir. Bireyleri güdülemenin birçok farklı yolu vardır. Spor ve katılım bağlamında güdülenmenin ne olduğunu anlamak çok önemlidir. Güdülenme; yetenek, zaman ve enerji gibi mümkün olan kaynakları elde etme ve istenilen şekilde kullanma sürecidir (Brunel, 1999).

Genel olarak güdülenme iki şekilde sınıflandırılabilir. Dışsal sebepler (sosyal kabul, ödüller, bedensel zorlama) ve içsel (kendini tanıma, kendini tatmin etme, aktiviteden alınan zevk) sebeplerdir (Ryska, 2002; Dönmezer 2003).

Sporda güdülenme de, kişi için önem arz eden etkenin herhangi bir ödül değil de, faaliyetin kendisinin önemli olduğudur ve faaliyetler aracılığı ile zevk almak ve zamanı iyi şekilde değerlendirmektir (Mungan, 1995).

Araştırmacılar; içsel sebeplerle spora başlayanlar yeni yetenekler geliştirmek, takım ruhunu yaşamak ve kendilerine güvenlerini arttırıp iyi bir sportmenlik göstermek isterken, dışsal sebeplerle spora katılanlarda daha sosyal tutumlar gözlenmektedir. Çünkü bu nedenlerden dolayı spora başlayan bireyler, sosyal çevre edinmek ve arttırmak, profesyonel kariyer yapmak için spora katılmaktadırlar.

Her yaşta sporcuların, beklentilerini karşılamak ve memnuniyetlerini sağlayabilmek, için en etkili spor güduları içsel güdülenmedir (Cox, 1998). Spor ortamında veya sırasında güdülenme, davranışı veya durumu harekete geçiren ve yönlendiren bir istek olarak tanımlanabilir. Örnek olarak Can ile Ali “X” futbol takımına seçilmek istemektedirler (çabanın yönü). Can ve Ali seçilmek için haftada

beş gün antrenman yapmaktadırlar (çabanın yoğunluğu). Can ile Ali'nin antrenmanları izlendiğinde eğer Can'ın Ali'ye göre daha fazla çalıştığı dikkati çekerse, Can'ın Ali'den daha fazla güdülendiği söylenebilir. Bu örnek ile birlikte güdülenmeyi etkileyen çok fazla unsurun varlığından da söz etmek mümkündür.

Şekil 2.4. Spora katılımı etkileyen faktörler ve aralarındaki ilişki (Weinberg ve Gould, 1995)

2.4.1. Sporda Güdülenme Türleri

Sporda güdülenme konusunda hür irade kuramında, üç güdülenme türü olduğu ileri sürülmektedir. Bunlar; güdülenmeme, dışsal güdülenme ve içsel güdülenmedir.

Bu kavramların sınıflaması, güdülenme biçimlerinin özerklik durumuna göre değişmekte ve dışsal değerlerin hedeflerin farklı içselleştirme derecelerini de anlatmaktadır. (Ntoumani and Ntoumanis, 2006).

Güdülenme, sporda başarı elde edebilmek için önemli bir özellik olmakla birlikte bireylerin davranışlarını değiştiren bir özellik olarak karşımıza çıkabilmektedir.

2.4.1.1. Güdülenmeme

Bireyler, hareketler ve hareketlerin sonucu arasındaki ilişkiyi tahmin edemediklerinde güdülenememektedirler. Güdülenemeyen bireyler, yetersizlik duygusu, kontrol eksikliği gibi durumlar yaşayabilmektedirler. Bu araştırmalarda da yer almaktadır. Burada birinci seviyede güdüsüzlük bulunmaktadır. Güdüsüzlük, daha önceden öğrenilmiş yardım etmeme kavramı ile ortak özellikler taşımaktadır. Bu seviyede kişilerin davranışları için içten gelen bir dürtü olmamakla birlikte birey davranışı gösterememektedir. Güdüsüz kişiler, kendi hareketlerinin sonuçları arasında bir bağlantı kuramamaktadır. Bireyler, başarısız olma ve denetimsiz olma hislerini içlerinde taşımaktadırlar (Dönmezer, 2003).

Literatür incelendiğinde, Deci ve Ryan (1985)'nin içsel ve dışsal güdülenme haricinde insan davranışlarını, tamamı ile anlaşılmasını kolaylaştırmak için üçüncü bir güdülenme çeşidini açıklamak amacı ortaya atılmıştır. Güdülenmeme (amotive) ismiyle ifade edilen bu kavrama göre kişiler, davranışları ile sonuçların meydana getirdikleri arasında bir bağlantı kuramazlarsa güdülenme meydana gelmemektedir. Sporcular bu durumlarda içsel ve dışsal güdülenmezler. Bu özellikte sporcular, neden antrenman yaptıklarını bilemezler ve güdülenmeyen sporcular, eksiklik hissi ve denetimsizlik beklentisine sahip duruma gelirler. Güdülenmemiş sporcular, hareketlerine kendi isteklerinin dışında bulunan güçlerin neden olduğunu düşünür ve genellikle yaptıkları harekete son verirler (Kazak, 2004).

2.4.1.2. Dışsal Güdülenme

Güdülenme kavramının üç boyutundan ikincisi dışsal güdülenmedir. Burada dışarıdan gelen ödülleri kazanıp olumsuzluktan kaçınma isteği vardır. İçsel güdülenmede ise bireyin genelde sporla ilgilenirken elde ettiği mutluluk önemlidir. Yenme, ödül alma vb. hareketler dışsal güdüdür. Çocuklarla boş zaman etkinliğine katılanlar için önemli değildir. Çocuk sporu sevdiği, zevk aldığı için yapmaktadır. Zaten temelde aranan da budur (Bayar, 1983).

Çocuklar, dışsal güdülenmede çevresel baskı ve istekleri dile getirmektedir. Çocuklar, öğretmenlerden ya da aileden, yüksek not getirmeleri, dereceye girmeleri,

Anadolu veya fen lisesini kazanmaları, üniversite giriş sınavlarında iyi bir puan almaları için baskı görmektedir. Baskı altında kalınca çocuklarda aşırı bir güdülenme görülmektedir.

Dış kaynaklı bu güdüler, çoğunlukla, çocuklarda psikolojik olarak olumsuz sonuçlara yol açmaktadır. Özellikle aileden gelen bu tür baskılar daha tehlikeli olur. Çünkü çocukta derin bir ikilem oluşmaktadır. Bridge (2003)'e göre bu zamanlarda, sevilen ve saygı duyulan bir kişiyi memnun etme kaygısı ile bu durumu kişisel olarak sevmeme arasındaki ikilemdir.

Çocuklarda beklenen başarı da çok önemlidir. Çocuk kendisinden istenen başarıya ulaşır veya onu aşarsa kendini başarılı hisseder; ulaşamaz ya da aşamazsa, o zamanı kendisini başarısız hissetmekle kalmaz, derin bir başaramama, yapamama duygusuna kapılmaktadır. Bazen çocuklarda yetersizlik ve güvensizliğe neden olabilir (Vallerand and Bissonnette, 1992).

Teorik olarak dışsal güdülenmede üç evre vardır: Birincisi; dışsal düzenleme olarak adlandırılmaktadır. Kişi, dışarıdan gelen bir baskı veya ödül sonucu davranış sergiler. Bu, durumda ödül ve ceza (operant) koşullandırma olarak adlandırılmış, konu üzerinde düşünmeden ödül için yapılan davranıştır. Sporcuların, sporu ailelerinden övgü alabilmek için veya arkadaşlarının yergilerinden kaçınmak amacıyla yapması gibidir. İkincisi ise, burada içe yansıtma vardır. Kişi davranışları tamamen kendinden kaynaklandığını kabul etmemektedir. Kişi bu davranışları göstermediği zaman, olumsuz duygular hissedecektir.

İçe yansıtmanın başlangıç noktası dıştan gelen bir kaynaktır. Ama bu durumda dış kaynağın davranışın gösterilmesinde bir etkisi bulunmamaktadır. İyi görünmek amacıyla spor yapan, iyi olmadığında mutsuz veya utanmış hisseden bir sporcu, dışsal güdülenmenin içe yansıtma seviyesi durumundadır. Daha sonra, özdeşleşme başlar. Bu süreçte, sporcu hareketleri kendisinin olarak kabul etmektedir. Ortada ödül olmazsa davranış devam etmez. Üçüncü evrede ise; içselleştirilmiştir.

Birey davranışı kendi değerleriyle bütünleşmiş durumdadır. Davranışın sürdürülmesi yine de dıştan gelen ödüllere bağlıdır. Kişi, davranışı önemli olarak

görmektedir. Davranışı hür iradesi sonucu uygulamış saymaktadır. Bunun sebebi, direk olarak yapılan davranışın dışındaki nedenlerdir. Kişiliğinin başka özelliklerini de geliştirdiğini düşündüğü için spor yapan bir birey özdeşleşme durumundadır.

Birey, dışsal güdülenmede, hareket amacının ilerisinde yaptıklarının kendine özgü bir davranış çeşidi olduğunu düşünmektedir. Bireyde bu özellikler kendi isteklerinden değil, başkaları tarafından veya somut bir ödülün varlığından kaynaklanan davranışlardır. Aslında dışsal güdülenmede bireydeki davranışlar kendi geleceğini belirlemenin olmadığı davranışlardır. Bu sebep ile dışsal ihtimaller tarafından ortaya konulmaktadır (Altıntaş, 2010).

2.4.1.3. İçsel Güdülenme

İçsel güdüleme kavramı genel olarak değerlendirildiğinde bireyler, fiziksel etkinliğe ve spora; eğlence, zevk alma, merak ve kişisel tatmin için katılmaktadır. Kişisel tatmin veya merak vb. sebeplerden dolayı spora katılanlar için güdüler içsel güdülerdir. İçsel güdüler beceri gelişimini, sporun temelinde olan hırs, eğlence, macera ve kişisel başarımlar hedeflerindeki başarıyı getirmektedir (Ryan ve ark., 1991).

Bu kavram yani içsel güdülenme (intrinsic motivation), içerden etkiyi anlatmaktadır. Bir konuya dönük kişisel ilgiden ve verdiği derin zevkten ileri gelmektedir. İlgiyi kamçılama ve koruma sürecinde birbirini etkileyen iki etken ortaya konabilmektedir. İlki, öğretmenin kendi konusuna karşı hazın çocukta da görülmesidir. İkincisi ise, öğretmenin çocuğun günlük hayatındaki ilgilerini özel bir öğrenme durumuna yönlendirmesi veya onları belli bir durum üzerinde odaklamasıdır.

Çocukların doğal ve günlük hayattaki olaylara ilgi duydukları, çeşitli el becerilerine sahip oldukları, incelemeye ve araştırmaya eğilimli oldukları bilinmektedir. İçsel güdülenmeye yol açtığı bu tür ilgi ve eğilimleri onları saptayarak, çocukları desteklemek gerekmektedir.

İçsel güdülenme, kişinin hareketinin dışarıdan gelen uyarıcıların etkisi olmadan ortaya koymasıdır. Bu seviyede ise kişinin davranışı sürdürmesinde dışarıdan gelen etkenlerin etkisi yoktur. Birey herhangi maddi bir çıkarı olmasa bile davranışı sürdürür. İçsel güdülenmenin üç alt boyutu olduğu düşünülmekte olup bunlar; bilme, başarma ve uyarılmadır.

Bilmeye yönelik güdülenme türü; merak, öğrenme, araştırma gibi kavramları içerisinde barındırmaktadır. Bu sebeple bilmeye yönelik güdülenme bir çalışmayı öğrenmekten, araştırmaktan ya da anlamaya çalışmaktan çok alınan zevkle ilgilidir. Bir sporcu, gerçekleştirdiği sporun tekniklerini öğrenirken sadece bu süreçten zevk almaktadır. Kişinin, spor yapmanın sebepleri arasında bu olursa bilmeye yönelik güdülenme göstermektedir. Güdülenmede amaç, bir işi başarmak veya bir şey yaratmak olmalıdır. Gelişim psikolojisinde olduğu gibi eğitim psikolojisinde de ustalaşma veya tecrübelenme güdülenmesi, yeterlilik güdülenmesi olarak yer alır.

Oyunlarda zor hareketleri tekniklerini geliştirmeye çalışmak, başarmaya yönelik içsel güdülenme için örnek olarak teşkil eder. Bu güdülenmede kişinin davranışındaki amaç, bireyin çeşitli duyguları hissetmek istemesinden kaynaklanır. Bunların arasına; güzel deneyimler yaşamak, heyecan gibi kavramlar girebilir. Sporcular, sporun uyarıcı deneyimler için güdülenmenin bu aşamasındadırlar (Altıntaş, 2010).

İçsel güdülenmiş birey; düşünceyi eyleme dönüştürmekte zorlanmaz, hedeflerini belirlemekte ve onlara ulaşmak için harekete geçer. Sporcular, hedefe ulaşabilmek için çeşitli aşamalardan geçer. İnceoğlu ve Kaplan, (1985, 2007)'e göre bu aşamalar şu şekildedir; bir, “kendine inanmak, gizli yetenekleri keşfetmek, iki, yaşam sevinciyle yaşamak, üç gelişmeye devam etmek, dört sağlık için faydalı alışkanlıklar kazanmak, beş becerilerini etkili bir durum haline getirmek, altı sağlam bir karakter geliştirmek, yedi başarılı arkadaşlıklar kurmak, sekiz gerginliği denetlemek, dokuz başarısızlığı yenmek, on zamanı akıllıca kullanmak, on bir noksan yönleri araştırıp geliştirmek şeklinde” sıralanmıştır.

İçsel güdülenme bireyler etkinlikleri olmayan bir ödül olduğunda kendiliğinden kabul edilen etkinliklerdir. Etkinliklerin sonucu birey için anlam taşımaktadır. O nedenle etkinlikler, genellikle kişilerin tecrübe kazanması olan içsel sonuçlar meydana getirmektedir. İçsel güdülenmede, davranışın yapılması, davranışın başarıya dönüştürülmesi için önemli bir sebebin olmasına dikkati çekmektedir (Roberts, 1999).

İçsel güdülenme kişinin içinde olan bir ihtiyaçtır. Yetenek ve kendini gerçekleştirme ihtiyacı gibi çocukluktan başlamaktadır.

Deci ve Porac (1978)'ye göre içsel güdülenme, bireyin kendisini gerçekleştirmek için çevre ile olan ilişki kurma ihtiyacından kaynaklı temel durumlar olarak tanımlamaktadır. Bu tanım, bireyde kendisini ihtiyacının karşılanması için bireye araştırma yapması için yol gösterir. Kendisini gerçekleştirmiş kişiler, gerçeği olduğu gibi algırlar. Çevreyle olan etkileşimlerine ve nasıl davranacaklarına kendileri karar vermektedir.

Eğer kolaylıkla bir işin üstesinden geliyorsa, daha zor hareketi yapmak için kendilerini zorlamaktadırlar. Araştırma sonuçları; içsel güdülenmenin yetenek ve içsel denetim ile olumlu bir ilişkiye sahip olduğu hipotezini destekler niteliktedir.

2.4.2. Sporda Güdülenme Kuramları

2.4.2.1. Hür İrade Kuramı

Güdülenme ile ilgili konuda geliştirilen teorilerden biri de Deci ve Ryan (1985) tarafından ifade edilen Hür İrade Kuramıdır. Buna göre güdülenmenin altında yatan sebepler, içsel ve dışsal olmak üzere iki farklı şekilde yer alabilir. Bu faktörlere bağlı olarak kişi, denetimleme noktası geliştirir. Eğer güdülenmenin nedeni içsel ise denetim odağı içtedir. Eğer dışsal ise denetim odağı dıştadır. Her iki durumda da davranış ortaya çıksa da davranışı denetim altında tutan psikolojik durumlar

birbirinden farklıdır. Bu sebep ile davranışın gücü ve sürekliliği bu iki durumda farklılık gösterecektir.

Güdülenme, bir başka ifadeyle insanın kendi iradesine bağlı olarak hareket edebilmesiyle yakından ilgilidir. Hür irade kuramı insanın doğuştan gelen iç ihtiyaçlarını, sosyal çevreyi ön planda bulundurarak kişisel gelişimin göstermesini ön plana çıkaran bir kuramdır. Bu kuram bireyin sportif faaliyete katılmasını etkileyen içsel ve dışsal güdülenmeyi anlamak için ileri sürülmüştür.

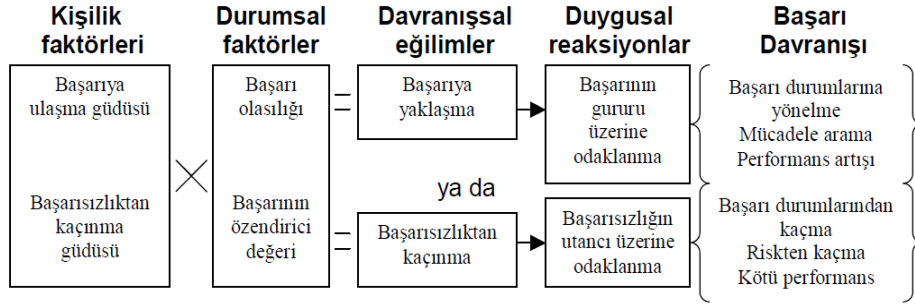
Spora katılma ve yapılan sporun sürdürülmesi, öğrenme isteği, başarı arzusu, yaptığı işten mutlu olmanın yanında kupa, övgü alma, statü kazanma vb. gibi dışsal sebeplerden ötürüde olabilmektedir (Eren, 2001).

Hür İrade Kuramına göre; insanlar, bireyler içsel çevre ve dışsal çevrelerini geliştirme arayışlarında olan aktif kişilerdir. Bu durumda üç temel psikolojik ihtiyacın olduğu ileri sürülmüştür. Yeterlik, ilişki ve özerkliktir.

Hür İrade Kuramı, spora katılma faaliyetlerinden sonra güdülenme türlerinin daha sonra buna bağlı olarak kişiler için olumlu ya da olumsuz sonuçlara neden olduğunu ileri sürülmektedir. Bir spor faaliyetinde bulunmanın sebebi içsel olarak güdülenmiş olmaksızın veya birey kendi seçimiyle bu faaliyet içinde yer alıyorsa olumlu sonuçlar ortaya çıkacaktır. Yalnız hür iradeyle karar verilmeyen durumlarda ise, kişinin kendisini belli bir şekilde davranmak zorunda olduğu, baskı altında hissettiği durumlarda olumsuz sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bu durumlarda ise sporcu ya da birey yine güdülenememiş hale gelmektedir (Deci, 1973).

2.4.2.2. Başarı Güdülenmesi Kuramı

Başarı güdülenmesi, davranışın önemli belirleyicisi olarak hem kişisel hem de durumsal unsurları göz önünde bulunduran etkileşimsel bir düşüncedir. Bu kuramı tamamlayan 5 unsur aşağıdaki şekilde açıklanmıştır; kişilik faktörler, durumsal faktörler, davranışsal eğilimler, duygusal reaksiyonlar, başarıya ilişkin davranışlardır (Weinberg ve Gould, 1995).

Şekil 2.5. Başarı Gereksinimi Kuramı (Weinberg ve Gould, 1995).

Şekil 2.5'te görüldüğü üzere, kişilik özellikleri, durumsal faktörler, davranışsal eğilimler sonucunda ortaya çıkan, yüksek başarı gereksinimle kişiler için başarı durumlarına yönelme, mücadele etme, performans arttırmasına; düşük başarı gereksinimle kişilerde, başarı durumlarından kaçınma gibi kötü performans davranışlarına yol açmaktadır.

Başarı, sportif davranımın temeli olarak güdü durumlarını görmektedir. Bu güdü durumları, “başarıya ulaşma güdüsü” ve “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” olarak ifade edilmektedir (Maharjan, 2012).

Literatürde başarıya ulaşma güdüsü, “başarı durumlarında gurur yaşama veya haz için kapasite”, başarısızlıktan kaçınma güdüsü ise, “başarısızlığın bir sonucu olarak utanç yaşama veya küçük düşmek” olarak ifade edilmektedir (Gill, 1986).

Atkinson'un kuramına göre, kişilik unsuru, başarıya ulaşma arzusu ve başarısızlıktan kaçma güdüsü arasındaki farktır (Gill, 1986).

2.4.2.3. Başarı Hedefi Kuramı

Bu kuram, bir işi ustaca yapmak, eksiksiz olarak başarma, zorlukların üstesinden gelme ve başkalarından daha iyi yapma olarak tanımlanmıştır (Aydın, 2000; Bridge, 2003). Dawis, Weiss, Englans and Lofquist (1967)'e göre ise kişinin işi başarmaya çabalaması, başarısızlık karşısında devam etmesi ve başarılarında övünç yaşama yönündeki yönelimleri olarak tanımlamıştır. Cox'e (1998) ise spor ortamında başarı güdülenmesini, sporcuların yarışma durumlarına yaklaşma ve kaçınma eğilimi olarak tanımlamıştır. Başarı güdülenmesi en geniş tanımı ile istek ya da mükemmelle ulaşma arzusunu içermektedir. Sonuç olarak bu güdülenme, bireyin belirli bir konuda başarılı olmak için çabalaması, yenilmesine rağmen ısrar etmesi ve başarı sayesinde yaşayacağı gururu düşünerek hedefe yönelmesidir.

2.5. Sporcuların GÜdülenmesinde Dikkat Edilecek Noktalar

Antrenörlerin, çalıştırıcıların ve sporcuların güdülenmelerine yardımcı olmada dikkat edilmesi gereken bazı önemli hususlar vardır. Bunlar (Azboy ve ark., 2013):

- Sporcunun, spor yapmasının altında yatan faktörleri belirlemek,
- Ödül hangi sporcular için nasıl davranış ve koşulları karşıladığını belirlemek,
- Sporcularda güdülenmeyi sağlayabilecek hedef davranışları doğru olarak belirlemek,
- Sporcuların başarı ve ya başarısız olma nedenlerini bulabilmek için sporcunun bu konudaki konuşmalarından yararlanmak,
- Sporcuları bir bütün olarak psikolojik, bedensel ve toplumsal tutumları ile tanımak,
- Sporcunun başarı istekleri güdüleri ile ilgili düzeyini belirlemek,
- Sporcunun başarısızlıktan kaçma gibi hareket ve eğiliminin olup olmadığını belirlemek,
- Sporcunun yerleşmiş diğer kişisel özelliklerini belirlemek,

•Sporcunun ilgi alanlarını, verdikleri kararları, yaptıkları seçimleri, planlarını ve amaçlarını anlamaya çalışmaktır.

2.6. Sporcuların Güdüleme Stratejileri

Sporcuların farklı süreçlerde güdülenmesinde etkili olan yöntemler aşağıdaki gibi açıklanmaktadır.

2.6.1. Ödül Kullanarak Güdüleme

Ödül verilerek yapılan davranış sonrasında o davranışın ileride görülme olasılığı yüksektir. Sporcularda da doğru ve zamanında verilen ödüller sporcuların güdülenmesinde etkili bir yöntemdir. Ödül maddi ya da manevi özellikte olabilir. Ödül kullanarak güdülemede ödülün ne olduğu önemlidir.

Ödülün doğru kullanılabilmesi için antrenörün, sporcunun kişiliğini, karakterini iyi bilmesi gerekir. Ödülün sık ve yüksek düzeyde verilmesi zamanla etkisinin azalmasına, sporcuların doyuma ulaşmalarına ve güdülemede yararsız olmasına neden olmaktadır.

2.6.2. Uyararak Güdüleme

Bu yöntemde alıtırıcı ile sporcunun çeşitli konularla değerlendirme yapması gerekir. Bu güdülemede alıtırıcı merkezdedir. alıtırıcı değerlendirme yaparken amacı bellidir. Değerlendirmede başlangıç spor, sporda başarı, sporun kişi için

önemi vb. genel konularla başlanır ve sonra başarının ve başarısızlığın olumlu ve olumsuz etkileri üzerinde durulmalıdır.

Tüm bu konular konuşulduktan sonra sporcunun performansını arttırabilmesi için sporcunun özelliklerini doğru olarak tanınması, başarılı olmayı isteyip, başarısız olmayı istememesi, yeterince çalıştığında başarılı olacağına inanması istenmelidir.

2.6.3. Korkuyu Kullanarak Güdüleme

Sporcuların korkutularak güdülenmesi, ilk başta olumsuz bir durum gibi görünse de burada sözü edilen durum, sadece korkulan bir eylem yaratmanın ötesinde sporcuların hassas olduğu konuların öne çıkarılarak işlenmesidir. Bu durumlarda çalışırken aşırıya kaçılmaması önemlidir. “Ders notların kötü gelirse takımdan çıkarılırsın.” “Bu davranışlarına devam edersen kadro dışı kalırsın.” gibi çalıştırıcı cümleleri, sporcunun bazı kötü davranışları yapmaya güdülenmesine yol açmaktadır.

Çalıştırıcı yada antrenör, sporcuların sakatlanma durumlarından kaçınması için bazı davranışları yapmasının önemini vurgulayabilir. Böylelikle sporcular sakatlanmamak için bazı davranışları yapmaya güdülenebilir. Bir diğer yöntem ise sporcunun başarısız olmasının yaratabileceği etkilerden yola çıkarak sporcunun belirli davranışları yapmaya güdülenmesi durumlarıdır (Azboy ve ark., 2013).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi

Ortaokulda eğitim-öğretim gören öğrencilerin spor branşlarına göre spora güdülenme düzeylerinin karşılaştırılmasını amaçlayan bu çalışma nicel bir araştırmadır. Bu çalışmada, spor yapan öğrencilerin demografik özellikleri ile güdülenme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Çalışma 2016–2017 eğitim-öğretim yılında, Hakkâri ilinin Yüksekova ilçesinde bulunan üç ortaokulda eğitim gören 7. ve 8. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Araştırmaya katılan öğrencilerin okullarının dağılım listesi Tablo 3.1.'de verilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırmaya katılan öğrencilerin okullarının dağılım listesi

Okul adı	Öğrenci Sayısı
50. Yıl Ortaokulu -Yüksekova Merkez	112
Halit Okay Ortaokulu -Yüksekova Merkez	125
İMKB Ortaokulu- Değerli Köyü	45
Toplam	282

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evreni Hakkâri ilinde 2016- 2017 eğitim-öğretim yılı içerisinde ortaokul düzeyinde öğrenim gören öğrencilerdir. Araştırmanın örneklemi

ise, Yüksekova ilçesinde rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiş 50. Yıl Ortaokulu, Halit Okay Ortaokulu ve İMKB Ortaokulu'nda öğrenim gören 146'sı kız, 136'sı erkek olmak üzere toplam 282 ortaokul öğrencisidir.

Ankete katılan öğrencilere çalışmanın amacı hakkında ve anket konusunda bilgilendirilme yapılmıştır. Örnekleme yer alan öğrencilerin bazı sosyo-demografik özelliklere göre dağılımları Tablo 3.2'de verilmiştir.

Tablo 3.2. Öğrencilerin bazı sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımları.

Sosyo-Demografik Özellikler		N	%
Cinsiyet	Kız	146	51.8
	Erkek	136	48.2
Sınıf	7	162	57.4
	8	120	42.6
Yaş	11	2	0.7
	12	83	29.4
	13	109	38.7
	14	73	25.9
	15	15	5.3
Yapılan spor branşı	Futbol	145	51.4
	Basketbol	37	13.1
	Voleybol	55	19.5
	Hentbol	11	3.9
	Kayak	34	12.1
Aile tipi	Çekirdek aile	194	68.8
	Geniş aile	82	29.1
	Parçalanmış aile	6	2.1
Anne eğitim düzeyi	Okur-yazar değil	130	46.1
	Okur-yazar	50	17.7
	İlköğretim	78	27.7
	Lise	19	6.7
	Üniversite	5	1.8
Baba eğitim düzeyi	Okur-yazar değil	49	17.4
	Okur-yazar	79	28
	İlköğretim	84	29.8
	Lise	44	15.6
	Üniversite	26	9.2
Anne mesleği	Ev-hanımı	262	92.9
	Memur	5	1.8
	İşçi	2	0.7
	Emekli	1	0.4
	Serbest	12	4.3
Baba mesleği	İşsiz	35	12.4
	Memur	34	12.1
	İşçi	58	20.6
	Emekli	15	5.3
	Serbest	140	49.6
Yaşadığı yer	Köy ve kasaba	152	53.9
	Şehir	129	45.7
	Boş	1	0.4

Tablo incelendiğinde erkeklerle kızların sayılarının birbirine yakın ancak kızların daha çok olduğu görülmektedir. Kız öğrenciler grubun yaklaşık % 52'sini (n = 146), erkek öğrenciler ise yaklaşık % 48'ini (n = 136) oluşturmaktadır. Sınıflarına göre öğrencilerin yaklaşık % 57'si (n = 162) 7, yaklaşık % 43'ü (n = 120) ise 8. sınıf düzeyindedir. Yaşlarına göre en çok sayıda 13 (n = 109, % 38.7) en az sayıda 11 (n = 2, % 0.7) yaşlarında öğrenciler vardır. Yapılan spor branşına göre öğrencilerin yarısından fazlasının (n = 145, % 51.4) futbola ilgilendiği görülmektedir. En az (n = 11, % 3.9) hentbola ilgilenen öğrenci bulunmaktadır. Ailelerin üçte ikiden fazlası (n = 194, % 68.8) çekirdek aile iken yaklaşık %29'u (n = 82) geniş ailedir. Öğrencilerden 6'sının (% 2.1) ailesi parçalanmıştır.

Anne eğitim düzeyleri bakımından öğrencilerin yaklaşık % 46'sının (n = 130) annesi okur-yazar değildir. Annesi üniversite mezunu olan sadece 5 (% 1.8) öğrenci bulunmaktadır. Babalarda ise en fazla sayıda (n = 84, % 29.8) ilköğretim mezunu, en az sayıda (n = 26, %9.2) ise üniversite mezunu vardır. Annelerin çok büyük bir oranı (n = 262, % 92.9) ev-hanıdır. Emekli olan sadece 1 (% 0.4), işçi olan ise sadece 2 (% 0.7) öğrencinin annesi bulunmaktadır. Babalarda ise yarıya yakını (n = 140, % 49.6) serbest meslek sahibidir. Emekli olan 15 (% 5.3) kişi vardır. Öğrencilerin yarısından fazlası (n = 152, % 53.9) yaşamının çoğunu köy ve kasabada, yaklaşık % 46'sı (n = 129) ise şehirde geçirmiştir.

3.4. Araştırmanın Bağımlı-Bağımsız Değişkenleri

Bağımsız değişkenler: cinsiyet, yaş, sınıf, branş, aile tipi, babanın eğitimi, babanın mesleği, annenin eğitimi, annenin mesleği, yaşanılan yer

Bağımlı değişkenler: sporda güdülenme.

3.5. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi

Çalışmada veri toplama aracı olarak Likert ölçeği seçilmiş ve uygun anket yöntemi kullanılmıştır. Ankette kişisel bilgi formunun yanında “Sporda Güdülenme Ölçeği” kullanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır, anketin ilk bölümünde demografik bilgilere ilişkin 10 adet soru vardır. İkinci bölümünde ise güdülenme ile ilgili 28 soru yer almaktadır. Kişisel bilgi formunda, öğrencilerin sırasıyla; yaş, cinsiyet, sınıf, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, anne mesleği, baba mesleği, spor branşı ve yaşanılan yer ile ilgili bilgiler elde edilmiştir. İkinci bölümde yer alan güdülenme ölçeği kapsamında Niçin spor yapıyorsunuz? sorusuna cevap arayan 28 soru yer almaktadır. Çalışmada anket 7. sınıf (162 kişiye) ve 8. sınıf (120 kişiye) uygulanmıştır.

3.6. Verilerin Analizi

Çalışmada öğrencilere 282 anket dağıtılmış ve hepsi eksiksiz olarak doldurulmuştur. Araştırma kapsamında hangi analizlerin yapılacağına karar vermek amacıyla Kolmogorov-Smirnov normallik testi yapılmış ve ortalamaların çarpıklık değerleri incelenmiştir. Ölçeğe ve ölçeğin alt boyutlarına ilişkin normallik testi sonuçları Tablo 3.3’te verilmiştir.

Tablo 3.3. Sporda güdülenme ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin normallik testi sonuçları.

	SGÖ	İçsel Güdülenme	Dışsal Güdülenme	Güdülenme	Bilmek Başarmak	Uyaran	Dışsal Düzenleme	İçe atım	Özdeşim
N	282	282	282	282	282	282	282	282	282
$\bar{X}$	4.19	4.46	4.34	3.08	4.51	4.37	4	4.56	4.28
S	1.08	1.30	1.35	1.33	1.40	1.46	1.50	1.96	1.53
Median	4.27	4.58	4.55	3	4.50	4.50	4	4.63	4.25
Minimum	1.43	1	1	1	1	1	1	1	1
Maksimum	6.79	7	9.27	6.25	7	7	7	19.25	7

Kolmogorov Smirnov	.05	.05	.07	.07	.06	.06	.09	.11	.09
P	.081	.200	.001	.004	.007	.007	.000	.000	.000
Çarpıklık	-.42	-.37	.01	.28	-.26	-.14	-.19	2.79	-.11
Basıklık	-.01	-.20	.34	-.44	-.42	-.66	-.68	20.93	-.57

Tablo 3.3. incelendiğinde, Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre SĞÖ toplam puan ortalaması ve içsel güdülenme ortalaması normal dağılım göstermekte ($p > .05$), diğer ortalamalar normal dağılım göstermemektedir ($p < .05$). Ancak dışsal güdülenme, güdülenmeme, bilmek başarmak, uyaran, dışsal düzenleme ve özdeşim boyutlarının çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 arasında değiştiği ve bu yüzden normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği ifade edilebilir. İçerik atım boyutunun çarpıklık ve basıklık değerleri ise -2 ile +2 sınırları dışında olduğu için normal dağılmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu durumda birinci araştırma sorusuna cevap vermek amacıyla ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır.

İkinci, dördüncü ve 11. araştırma sorularına yanıt vermek amacıyla ilişkisiz örneklem t-testi ve Mann Whitney U testi yapılmasına karar verilmiştir. Üçüncü araştırma sorusuna yanıt vermek amacıyla 11-12 ve 14-15 yaşları birleştirildikten sonra One Way ANOVA ve Kruskal Wallis H testi yapılmasına karar verilmiştir. 11 yaşta sadece 2 ve 15 yaşta 15 veri bulunduğu için bu yaşlar sırasıyla 12 ve 14 yaşları ile birleştirilmiştir. Beşinci araştırma sorusuna yanıt vermek amacıyla One Way ANOVA ve Kruskal Wallis H testi yapılmasına karar verilmiştir. Üniversite mezunu sadece 5 anne olduğu için anneler için lise ve üniversite düzeyi birleştirilmiştir. Altıncı araştırma sorusuna yanıt vermek amacıyla One Way ANOVA ve Kruskal Wallis H testi yapılmasına karar verilmiştir. Yedinci araştırma sorusuna yanıt vermek amacıyla ilişkisiz örneklem t-testi ve Mann Whitney U testi yapılmasına karar verilmiştir. Annelerin çok büyük bir oranı ev hanımıdır ve diğer kategorilerdeki kişi sayısı sadece 20 kişidir. Anne mesleğinin yeni kategorileri ev hanımı ve diğer şeklinde yapılmıştır. Sekizinci araştırma sorusuna yanıt vermek amacıyla One Way ANOVA ve Kruskal Wallis H testi yapılmasına karar verilmiştir. Dokuzuncu araştırma sorusuna yanıt vermek amacıyla Kruskal Wallis H testi yapılmasına karar verilmiştir. Parçalanmış aile kategorisinde sadece 6 veri bulunmaktadır ve bu kategori diğer kategorilerle birleştirilememektedir. Bu yüzden parametrik bir test

yapılamamıştır. 10. araştırma sorusuna yanıt vermek amacıyla Kruskal Wallis H testi yapılmasına karar verilmiştir. Hentbol sporunu yapan sadece 11 öğrenci bulunmaktadır ve bu yüzden parametrik bir test yapılamamaktadır.

İki değişken arasında olan farklar tespit edilirken Varyans analizi (ANOVA, Analysis Of Variance) yapılmıştır. Varyans analizi (ANOVA, Analysis Of Variance) iki veya daha çok gruba ait ortalamaların arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı ile ilgili hipotezleri test etmek için kullanılmaktadır. Bu iki grup arasında ortalamalar farkının anlamlı olup olmadığı t testi kullanılarak da incelenmektedir. Eğer ikiden fazla grubun ortalamaları karşılaştırılacak ise F Testi diğer bir ismiyle Varyans Analizi (ANOVA, Analysis Of Variance) uygulanmaktadır. İki den fazla grubun ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test eden F testinin hipotezi aşağıdaki gibidir (Büyüköztürk vd., 2016).

alfa: 0,05 $p < \alpha$ ise anlamlı bir farklılık göstermektedir.

alfa: 0,05 $p > \alpha$ ise anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

3.7. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan ve öğrencilerin güdülenme düzeyleri ve kişisel özelliklerinin belirlenmesinde “Sporda Güdülenme Ölçeği”, Pelletier, Fortier, Vallerand, Tuson, Briere ve Blais (1995) tarafından geliştirilmiş bir ölçektir. Sporda Güdülenme Ölçeği, “niçin spor yapıyorsunuz?” sorusu temel alınarak hazırlanmış bir ölçektir. Bu ölçek bireyin güdülenmesinin kaynağını ortaya koymak amacı ile geliştirilmiş ve branş gözetmeksizin bütün sporculara uygulanmaktadır. Ölçeğin uygulanmasında zaman sınırlaması yoktur (Kazak, 2004). Ölçeğin Türk kültürüne uyarlanma çalışması Kazak (2004) tarafından yapılmıştır.

Çalışmada ölçek alt boyutlarını içsel güdülenme-dışsal güdülenme ve güdülenmeme oluşturmaktadır. Maddeler 1, 2, 4, 8, 12, 13, 15, 18, 20, 23, 25, 27 ortalaması içsel güdülenme boyutunu, maddeler 6, 7, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 21, 22, 24, 26 ortalaması dışsal güdülenme boyutunu, maddeler 3, 5, 19, 28 ortalaması ise güdülenmeme boyutunu ölçmekte ve göstermektedir. Bu üç alt boyutun alt boyutları

da bulunmaktadır. İçsel güdülenmenin alt boyutları; bilmek-başarmak için içsel güdülenme, uyarın yaşamak için içsel güdülenmedir. Dışsal güdülenmenin alt boyutları ise dışsal düzenlemeler, içe atım ve özdeşim son olarak güdülenmeme ise tek boyutludur.

SGÖ'ye ve alt boyutlarına ait Cronbach'ın α iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Sonuçlar Tablo 3.4'te verilmiştir.

Tablo 3.4. Ölçeğe ve boyutlarına ait Cronbach'ın α güvenilirlik katsayıları (n = 282).

Ölçek ve boyutları	Cronbach'ın α 'sı
Ölçek genel	.86
İçsel güdülenme	.85
Dışsal güdülenme	.68
Güdülenmeme	.45
Bilmek başarmak	.81
Uyarın	.63
Dışsal düzenleme	.61
İçe atım	.24
Özdeşim	.66

Güvenilirlik kavramı önemlidir. Çünkü bir test ya da ankette yer alan soruların birbirleri ile olan tutarlılığını, kullanılan ölçeğin ilgili soruyu ne derece yansıttığını ifade edebilmek açısından önem taşımaktadır. Güvenilirlik katsayısı Alpha katsayısına göre yorumlanmaktadır. Alpha katsayısına bağlı olarak ölçeklerin güvenilirlik katsayıları aşağıdaki aralıklardadır (Kalaycı, 2008: 405);

- $0.00 \leq < 0.40$ ölçek güvenilir değil,
- $0.40 \leq < 0.60$ ölçek güvenilirliği düşük,
- $0.60 \leq < 0.80$ ölçek oldukça güvenilir,
- $0.80 \leq < 1.00$ ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Yukarıda verilen ölçütlere göre ölçeğin geneli yüksek derecede güvenilirdir ($\alpha = .86$). İçsel güdülenme ve içsel güdülenmenin boyutlarından biri olan bilmek başarmak da yüksek derecede güvenilir bulunmuştur ($\alpha > .80$). Dışsal güdülenme, uyarıcı, dışsal düzenleme ve özdeşim boyutları oldukça güvenilirdir ($0.60 \leq \alpha < 0.80$). Güdülenmeme boyutunun ölçek güvenilirliği düşük ($\alpha = .45$) ve içe atım boyutunun ölçek güvenilirliği ise yok ($\alpha = .24$) olarak bulunmuştur. Madde sayısının az olması vb. nedenlerden dolayı bu iki boyutun güvenilirlik düzeylerinin düşük hesaplandığı düşünülmektedir. Ölçeğin geneli ve alt boyutları arasında Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Analiz sonucu Tablo 3.5'te verilmiştir.

Tablo 3.5. Öğrencilerin SGÖ ve alt boyutları arasındaki ilişki (n = 282)

	SGÖ	İçsel	Dışsal	Güdülenmeme	Bilmek başarmak	Uyarıcı	Dışsal düzenleme	İçe atım	Özdeşim
SGÖ		.89**	.92**	.31**	.85**	.75**	.74**	.71**	.80**
İçsel			.71**	.01	.96**	.83**	.53**	.55**	.63**
Dışsal				.22**	.68**	.58**	.76**	.81**	.81**
Güdülenmeme					-.04	.12	.24**	.09	.26**
Bilmek						.64**	.54**	.54**	.58**
Uyarıcı							.39**	.45**	.55**
Dışsal								.37**	.62**
İçe atım									.41**
Özdeşim									

** : .01 düzeyinde anlamlı

Tabloya göre öğrencilerin güdülenmeme boyutu hariç tüm boyutları birbirleri ve ölçeğin geneliyle pozitif anlamlı korelasyon göstermektedir ($p < .01$). Ölçeğin geneli içsel ($r = .89$, $p < .01$) ve dışsal ($r = .92$, $p < .01$) boyutları ile yüksek düzeyde pozitif anlamlı korelasyon gösterirken, güdülenmeme boyutu ile orta düzeyde pozitif anlamlı korelasyon göstermektedir ($r = .31$, $p < .01$). Güdülenmeme boyutu içsel

motivasyonla, bilmek başarmak ile, uyaran ile ve içe atım ile anlamlı korelasyon göstermemektedir ($p > .05$). Diğer korelasyonlar .22 ile .96 arasında değişmektedir.

4. BULGULAR

Bu kısımda araştırmaya katılan sporcuların fiziksel özellikleri ve bu özelliklerin dağılımına, çalışmanın güvenilirliği ve giriş bölümünde verilen hipotezlerin analizlerine yer verilmektedir.

4.1. Araştırmaya Dahil Olan Öğrencilerin Spor Yapma Nedenleri ve Motivasyonları Nedir?

Araştırma sorusuna yanıt vermek amacıyla maddelere ait ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmış ve hangi boyuta ait oldukları ile ilgili bilgi verilmiştir. Sonuç Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Öğrencilerin spor yapma nedenleri ve motivasyonları (n = 282).

Neden spor yapıyorsunuz?	N	$\bar{x}$	S	Boyut
Kendimi iyi hissedebilmem için spor yapmam gerekli.	282	5.06	5.99	Dışsal
Eğer formda olmak isteniyorsa spor yapmak kesinlikle gerekli olduğu için	282	4.82	2.26	Dışsal
Uğraştığım spor dalı ile ilgili daha fazla şey bilmek haz verdiği için	282	4.72	2.04	İçsel
Düzenli olarak spor yapmam gerektiği için	282	4.69	2.11	Dışsal
Sportif yeteneklerimi mükemmelleştirirken haz aldığım için	282	4.65	2.14	İçsel
Yaşamımın diğer alanlarında bana faydalı olabilecek pek çok şeyi öğrenmenin iyi bir yolu olduğu için	282	4.62	2.04	Dışsal
Spor ortamında heyecan verici deneyimleri yaşamak haz verdiği için	282	4.60	2.11	İçsel
Bazı zor antrenman tekniklerinde ustalaşırken haz aldığım için	282	4.55	2.05	İçsel
Performansı geliştirecek yeni yöntemler keşfetmek haz verdiği için	282	4.49	2.15	İçsel
Uğraşmış olduğum spor dalında ne kadar iyi olduğumu diğerlerine göstermek için	282	4.47	2.18	Dışsal
Sportif becerilerde zayıf bulduğum bazı yönlerimi geliştirirken haz aldığım için	282	4.45	2.17	İçsel
Bazı spor becerileri gerçekleştirirken haz aldığım için	282	4.43	2.07	İçsel
Daha önce denemediğim antrenman tekniklerini öğrenirken haz aldığım için	282	4.42	2.25	İçsel
Diğer yönlerimi geliştirmede seçtiğim en iyi yollardan biri olduğu için	282	4.40	2.17	Dışsal

Bir fiziksel aktiviteye katıldığımda heyecan hissettiğim için	282	4.35	2.13	İçsel
Yeni antrenman teknikleri keşfetmek haz verdiği için	282	4.33	2.16	İçsel
Sevdiğim sporu yaparken yoğun duygular hissettiğim için	282	4.32	2.19	İçsel
Sporcu olmanın verdiği prestij	282	4.32	2.16	Dışsal
Fiziksel aktiviteye tamamıyla dalıp gitme hissinden hoşlandığım için	282	4.18	2.05	İçsel
Bana göre insanlarla tanışmanın en iyi yollarından biri olduğu için	282	4.08	2.27	Dışsal
Arkadaşlarımla iyi ilişkilerimi sürdürebilmenin en iyi yollarından biri olduğu için	282	3.98	2.21	Dışsal
Spor için zaman ayırmazsam kendimi kötü hissedeceğim için	282	3.67	2.18	Dışsal
Tanıdığım insanlar tarafından saygı görmeme neden olduğu için	282	3.63	2.41	Dışsal
Çevremdeki insanların formda olmanın önemli olduğunu düşündükleri için	282	3.55	2.05	Dışsal
Sık sık kendime niçin spor yaptığımı soruyorum da, sporda kendim için belirlediğim hedeflere ulaşmış görünmüyorum	282	3.53	2.40	Güdülenmeme
Daha önce spor yapmam için iyi nedenlerim vardı, fakat şimdi spor yapmada devam edip etmemem konusunu kendime soruyorum	282	3.26	2.19	Güdülenmeme
Artık niçin spor yaptığımı net değil sporda yerim olduğunu gerçekten düşünmüyorum	282	3.00	2.11	Güdülenmeme
Niçin spor yaptığımı bilmiyorum; uğraşmış olduğum spor dalını başarmakta yeteneksiz olduğum kanısındayım	282	2.52	1.86	Güdülenmeme

Ölçekten her bir madde için minimum 1, maksimum 7 puan alınabilmektedir. Buna göre adım $[Adım = (7-1)/7]$ formülüne göre hesaplanmaktadır. 1'den her 0.857 puan arttıkça uygun olma durumu da giderek artmaktadır. Bu durumda elde edilecek 4 puanı orta derecede uygunluğu, bu puanın 0.857 altı düşük uygunluğu, 0.857 üstü ise yüksek uygunluğu göstermektedir. Bu ölçütlere göre öğrenciler 28 maddenin 26'sının orta düzeyde uygun olduğunu düşünmektedir. “Neden spor yaptığımı bilmiyorum; uğraşmış olduğum spor branşını başarmakta yeteneksiz olduğum kanısındayım.” maddesini uygun bulmazken, “Kendimi iyi hissedebilmem için spor yapmam gerekli.” maddesini uygun bulmaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğrencilerin; spor katılma konusundaki güdülenme düzeylerinin, ağırlıklı olarak dışsal güdülere bağlı olduğu ortaya konulmuştur. Spor yapma nedenleri olarak ise öncelikle kendini iyi hissetmesi, haz alması, formda kalmak istemesi, sportif yeteneklerini geliştirmekten haz alması, düzenli olarak spor yapması gerektiğini düşünmesi gibi amaçların önem taşıdığı vurgulanmıştır.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin spor yapma konusunda en az motive oldukları tercihlerin; belirlenen hedeflere ulaşmak, spor yapıp yapmama

noktasında kararsız olması, formda bir vücudun önemi, sporda kendine yer bulamaması, yeteneksiz olduğunu düşünmektedir.

4.2. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Söz konusu araştırma sorusuna yanıt vermek amacıyla ilişkisiz örneklem t-testi ve Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan t-testleri için sonuç Tablo 4.2.'de, Mann Whitney U testi için ise Tablo 4.3.'te verilmiştir.

Tablo 4.2. Öğrencilerin SGÖ genel ve alt boyutlarından elde ettikleri puanlarının cinsiyetlerine göre karşılaştırılması.

Ölçek	Grup	N	$\bar{x}$	S	Sd	T	P
Ölçek genel	Kız	146	4.06	1.09	280	-2.05	.041
	Erkek	136	4.32	1.07			
İçsel	Kız	146	4.31	1.30	280	-2.04	.043
	Erkek	136	4.62	1.29			
Dışsal	Kız	146	4.17	1.33	280	-2.28	.023
	Erkek	136	4.53	1.36			
Güdülenmeme	Kız	146	3.14	1.37	280	.74	.461
	Erkek	136	3.02	1.28			
Bilmek başarmak	Kız	146	4.30	1.37	280	-2.59	.010
	Erkek	136	4.73	1.41			
Uyaran	Kız	146	4.33	1.49	280	-.49	.627
	Erkek	136	4.41	1.43			
Dışsal düzenleme	Kız	146	3.85	1.54	280	-1.64	.103
	Erkek	136	4.15	1.46			
Özdeşim	Kız	146	4.18	1.58	280	-1.05	.294
	Erkek	136	4.37	1.48			

Tablo incelendiğinde, öğrencilerin ölçek genel puan ortalamalarının cinsiyetlere göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(280)} = -2.05$, $p < .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin güdülenme genel puan ortalamaları arasındaki

farklılık şanstan kaynaklanmamakta, kız ya da erkek olmaları puanlarını etkilemektedir. Erkek öğrencilerin puan ortalamaları ($\bar{x}= 4.32$) kız öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}= 4.06$) daha yüksektir.

Öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalamaları cinsiyetlere göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(280)} = -2.04, p < .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmamakta, kız ya da erkek olmaları puanlarını etkilemektedir. Erkek öğrencilerin puan ortalamaları ($\bar{x}= 4.62$) kız öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}= 4.31$) daha yüksektir.

Öğrencilerin dışsal güdülenme puan ortalamaları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(280)} = -2.28, p < .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin dışsal güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmamakta, kız ya da erkek olmaları puanlarını etkilemektedir. Erkek öğrencilerin puan ortalamaları ($\bar{x}= 4.53$) kız öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}= 4.17$) daha yüksektir. Öğrencilerin güdülenmeme puan ortalamalarının, cinsiyetlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t_{(280)} = .74, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin güdülenmeme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, kız ya da erkek olmaları puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme puan ortalamaları cinsiyetlere göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(280)} = -2.59, p < .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmamakta, kız ya da erkek olmaları puanlarını etkilemektedir. Erkek öğrencilerin puan ortalamaları ($\bar{x}= 4.73$) kız öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}= 4.30$) daha yüksektir.

Öğrencilerin uyarın yaşamak için güdülenme puan ortalamaları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t_{(280)} = -.49, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin uyarın yaşamak için güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, kız ya da erkek olmaları puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin dışsal düzenleme puan ortalamalarının, cinsiyetlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t_{(280)} = -1.64, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin dışsal düzenleme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstın kaynaklanmakta, kız ya da erkek olmaları puanlarını etkilememektedir. Öğrencilerin özdeşim puan ortalamalarının, cinsiyetlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t_{(280)} = -1.05, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin özdeşim puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstın kaynaklanmakta, kız ya da erkek olmaları puanlarını etkilememektedir.

Tablo 4.3. Öğrencilerin içe atım puan ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırılması.

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kız	146	132.64	19336	8635	.058
Erkek	136	151.01	20537		

Tablo incelendiğinde, öğrencilerin içe atım puan ortalamalarının, cinsiyetlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($U = 8635, p > .05$). Bu bulguya göre öğrencilerin kız ya da erkek olmaları içe atım puanlarını etkilememektedir.

4.3. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Yaşlarına Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırma sorusuna yanıt vermek amacıyla One Way Anova ve Kruskal Wallis H testleri yapılmıştır. Yapılan Anovalar için sonuç Tablo 4.4.'te, Kruskal Wallis H testi için ise Tablo 4.5.'te verilmiştir.

Tablo 4.4. Öğrencilerin SGÖ genel ve alt boyutlarından elde ettikleri puanlarının yaşlarına göre ANOVA sonuçları.

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Ölçek genel	Gruplar	2.07	2	1.04	.88	.416	
	Gruplar İçi	328.71	279	1.18			
	Toplam	330.79	281				
İçsel	Gruplar	4.03	2	2.01	1.19	.306	
	Gruplar İçi	471.99	279	1.69			
	Toplam	476.01	281				
Dışsal	Gruplar	1.07	2	.54	.29	.748	
	Gruplar İçi	514.40	279	1.84			
	Toplam	515.47	281				
Güdülenmeme	Gruplar	.37	2	.19	.11	.901	
	Gruplar İçi	493.15	279	1.77			
	Toplam	493.52	281				
Bilmek başarmak	Gruplar	.50	2	.25	.13	.881	
	Gruplar İçi	552.67	279	1.98			
	Toplam	553.17	281				
Uyaran	Gruplar	24.63	2	12.32	5.99	.003	11/12-
	Gruplar İçi	573.51	279	2.06			14/15
	Toplam	598.14	281				
Dışsal düzenleme	Gruplar	3.95	2	1.97	.87	.420	
	Gruplar İçi	632.49	279	.87			
	Toplam	636.43	281				
Özdeşim	Gruplar	4.38	2	2.19	.93	.395	
	Gruplar İçi	654.53	279	2.35			
	Toplam	658.90	281				

Yapılan analiz sonucuna göre; öğrencilerin ölçek genel puan ortalamalarının, yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(2-279)} = .88$, $p > .05$]. Yani öğrencilerin güdülenme düzeyleri yaşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalamaları yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$F_{(2-279)} = 1.19$, $p > .05$]. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin

içsel güdülenme düzeyleri yaşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Öğrencilerin dışsal güdülenme puan ortalamaları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(2-279)} = .29, p > .05$]. Başka bir deyişle, öğrencilerin dışsal güdülenme düzeyleri yaşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Öğrencilerin güdülenmeme puan ortalamaları yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$F_{(2-279)} = .11, p > .05$]. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin güdülenmeme düzeyleri yaşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme puan ortalamaları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(2-279)} = .13, p > .05$]. Yani öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme düzeyleri yaşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Öğrencilerin uyarın yaşamak için içsel güdülenme puan ortalamaları yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir [$F_{(2-279)} = 5.99, p < .05$]. Başka bir deyişle, öğrencilerin uyarın yaşamak için içsel güdülenme düzeyleri yaşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek için Scheffe testi sonuçlarına göre 11/12 yaşındaki öğrencilerin uyarın yaşamak için içsel güdülenme puan ortalamaları ($\bar{x} = 4.78$) 14/15 yaşındaki öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x} = 4.03$) daha yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin dışsal düzenleme puan ortalamaları yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$F_{(2-279)} = .87, p > .05$]. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin dışsal düzenleme düzeyleri yaşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Öğrencilerin özdeşim puan ortalamalarının, yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(2-279)} = .93, p > .05$]. Başka bir deyişle; öğrencilerin özdeşim düzeyleri, öğrencilerin yaşlarına bağlı olarak anlamlı bir

şekilde değişim göstermemektedir. Söz konusu bulgu, yaşı öğrencilerin özdeşim düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Tablo 4.5. İçe atım puanlarının yaşa göre Kruskal Wallis H testi sonucu.

Yaş	N	Sıra Ort.	sd	Ki-kare	P	Anlamlı Fark
11/12	85	148.43	2	.99	.609	-
13	109	136.78				
14/15	88	140.65				

Tablo incelendiğinde öğrencilerin içe atım puanlarının yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre daha küçük yaştaki ya da daha büyük yaştaki öğrenciler benzer düzeyde içe atım puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların yaşları içe atım düzeylerini etkilememektedir.

4.4. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Sınıf Düzeylerine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Söz konusu araştırma sorusuna yanıt vermek amacıyla ilişkisiz örneklem t-testi ve Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan t-testleri için sonuç Tablo 4.6.'da, Mann Whitney U testi için ise Tablo 4.7.'de verilmiştir.

Tablo 4.6. Öğrencilerin SGÖ genel ve alt boyutlarından elde ettikleri puanlarının sınıf düzeylerine göre karşılaştırılması.

Ölçek	Grup	N	$\bar{x}$	S	Sd	T	P
Ölçek genel	7.sınıf	162	4.32	1.01	280	2.44	.015
	8.sınıf	120	4.00	1.16			
İçsel	7.sınıf	162	4.62	1.26	280	2.48	.014
	8.sınıf	120	4.24	1.33			
Dışsal	7.sınıf	162	4.48	1.22	280	1.94	.054
	8.sınıf	120	4.16	1.50			
Güdülenmeme	7.sınıf	162	3.10	1.38	280	.33	.741
	8.sınıf	120	3.05	1.26			
Bilmek başarmak	7.sınıf	162	4.63	1.39	280	1.63	.103
	8.sınıf	120	4.35	1.41			
Uyaran	7.sınıf	162	4.63	1.36	280	3.45	.001
	8.sınıf	120	4.02	1.52			
Dışsal düzenleme	7.sınıf	162	4.23	1.42	280	3.04	.003
	8.sınıf	120	3.68	1.56			
Özdeşim	7.sınıf	162	4.43	1.53	280	1.97	.050
	8.sınıf	120	4.07	1.51			

Tablo incelendiğinde, öğrencilerin ölçek genel puan ortalamalarının sınıfa göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(280)} = 2.44$, $p < .05$). Başka bir ifadeyle öğrencilerin güdülenme genel puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstın kaynaklanmamasında, 7. ya da 8. sınıfta olmaları puanlarını etkilemektedir. 7. sınıf öğrencilerinin puan ortalamaları ($\bar{x} = 4.32$) 8. sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarından ($\bar{x} = 4.00$) daha yüksektir.

Öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalamaları sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(280)} = 2.48$, $p < .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstın kaynaklanmamasında, 7. ya da 8. sınıfta olmaları puanlarını etkilemektedir. 7. sınıf öğrencilerinin puan ortalamaları ($\bar{x} = 4.62$) 8. sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarından ($\bar{x} = 4.24$) daha yüksektir.

Öğrencilerin dışsal güdülenme puan ortalamaları sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(280)} = 1.94, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin dışsal güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstın kaynaklanmakta, 7. ya da 8. sınıfta olmaları puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin güdülenmeme puan ortalamaları sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t_{(280)} = .33, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin güdülenmeme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstın kaynaklanmakta, 7. ya da 8. sınıfta olmaları puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme puan ortalamaları sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t_{(280)} = 1.63, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstın kaynaklanmakta, 7. ya da 8. sınıfta olmaları puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin uyarıcı yaşamak için güdülenme puan ortalamaları sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(280)} = 3.45, p < .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin uyarıcı yaşamak için güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstın kaynaklanmamakta, 7. ya da 8. sınıfta olmaları puanlarını etkilemektedir. 7. sınıf öğrencilerinin puan ortalamaları ($\bar{x} = 4.63$) 8. sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarından ($\bar{x} = 4.02$) daha yüksektir.

Öğrencilerin dışsal düzenleme puan ortalamaları sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(280)} = 3.04, p < .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin dışsal düzenleme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstın kaynaklanmamakta, 7. ya da 8. sınıfta olmaları puanlarını etkilemektedir. 7. sınıf öğrencilerinin puan ortalamaları ($\bar{x} = 4.23$) 8. sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarından ($\bar{x} = 3.68$) daha yüksektir.

Öğrencilerin özdeşim puan ortalamaları sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(280)} = 1.97, p = .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin özdeşim puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstın kaynaklanmamakta, 7. ya da 8. sınıfta

olmaları puanlarını etkilemektedir. 7. sınıf öğrencilerinin puan ortalamaları ($\bar{x}= 4.43$) 8. sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}= 4.07$) daha yüksektir.

Tablo 4.7. Öğrencilerin içe atım puan ortalamalarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılması.

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
7. sınıf	162	149.37	24198	8445	.059
8. sınıf	120	130.88	15705		

Tablo incelendiğinde, öğrencilerin içe atım puan ortalamalarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($U = 8445, p > .05$). Bu bulguya göre öğrencilerin 7. ya da 8. sınıfta olmaları içe atım puanlarını etkilememektedir.

4.5. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Annelerin Eğitim Düzeyine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırma sorusuna yanıt vermek amacıyla One Way Anova ve Kruskal Wallis H testleri yapılmıştır. Yapılan Anovalar için sonuç Tablo 4.8.'de, Kruskal Wallis H testi için ise Tablo 4.9.'da verilmiştir.

Tablo 4.8. Öğrencilerin SGÖ genel ve alt boyutlarından elde ettikleri puanlarının anne eğitim düzeylerine göre ANOVA sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Ölçek genel	Gruplar arası	1.49	3	.50	.42	.740	
	Gruplar İçi	329.30	278	1.19			
	Toplam	330.79	281				
İçsel	Gruplar arası	6.16	3	2.05	1.22	.304	
	Gruplar İçi	469.85	278	1.69			
	Toplam	476.01	281				
Dışsal	Gruplar arası	1.41	3	.47	.26	.858	
	Gruplar İçi	514.06	278	1.85			
	Toplam	515.47	281				
Güdülenmeme	Gruplar arası	2.94	3	.98	.55	.646	
	Gruplar İçi	490.59	278	1.77			
	Toplam	493.52	281				
Bilmek başarmak	Gruplar arası	10.01	3	3.34	1.71	.166	
	Gruplar İçi	543.16	278	1.95			
	Toplam	553.17	281				
Uyaran	Gruplar arası	3.62	3	1.21	.57	.639	
	Gruplar İçi	594.52	278	2.14			
	Toplam	598.14	281				
Dışsal düzenleme	Gruplar arası	5.00	3	1.67	.73	.533	
	Gruplar İçi	631.43	278	2.27			
	Toplam	636.43	281				
Özdeşim	Gruplar arası	4.97	3	1.66	.70	.550	
	Gruplar İçi	653.93	278	2.35			
	Toplam	658.90	281				

Yapılan analiz sonucuna göre; öğrencilerin ölçek genel puan ortalamalarının annelerin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(3-278)} = .42, p > .05$]. Bir başka ifadeyle, öğrencilerin güdülenme düzeyleri annelerin eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Bu bulgu anne

eğitim düzeyinin öğrencilerin güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalamalarının, anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(3-278)} = 1.22, p > .05$]. Yani öğrencilerin içsel güdülenme düzeyleri annelerin eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişim göstermemektedir. Bu bulgu anne eğitim düzeyinin öğrencilerin içsel güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin dışsal güdülenme puan ortalamaları anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(3-278)} = .26, p > .05$]. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin dışsal güdülenme düzeyleri annelerin eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Bu bulgu anne eğitim düzeyinin öğrencilerin dışsal güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin dışsal düzenleme puan ortalamalarının, annelerin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(3-278)} = .73, p > .05$]. Yani bir deyişle, öğrencilerin güdülenmeme düzeyleri anne eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişim göstermemektedir. Bu bulgu anne eğitim düzeyinin öğrencilerin güdülenmeme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin özdeşim puan ortalamalarının, annelerin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(3-278)} = .70, p > .05$]. Yani öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme düzeyleri annelerin eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişim göstermemektedir. Bu bulgu anne eğitim düzeyinin öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin uyarın yaşamak için içsel güdülenme puan ortalamalarının, annelerin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(3-278)} = .57, p > .05$]. Başka bir deyişle, öğrencilerin uyarın yaşamak için içsel

güdülenme düzeyleri anne eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Bu bulgu anne eğitim düzeyinin öğrencilerin uyaran yaşamak için içsel güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin dışsal düzenleme puan ortalamaları anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$F_{(3-278)} = .73, p > .05$]. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin dışsal düzenleme düzeyleri anne eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Bu bulgu anne eğitim düzeyinin öğrencilerin dışsal düzenleme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin özdeşim puan ortalamaları anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$F_{(3-278)} = .70, p > .05$]. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin özdeşim düzeyleri anne eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Bu bulgu anne eğitim düzeyinin öğrencilerin özdeşim düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Tablo 4.9. İçe atım puanlarının anne eğitim düzeyine göre Kruskal Wallis H testi sonucu.

Eğitim	N	Sıra Ort.	sd	Ki-kare	p	Anlamlı Fark
Okuryazar değil	130	143.94	3	.53	.912	-
Okuryazar	50	134.58				
İlköğretim	78	140.75				
Lise ve üstü	24	145.15				

Tablo incelendiğinde; öğrencilerin içe atım puanlarının annelerin eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre anneleri daha az ya da daha çok eğitilmiş öğrenciler benzer düzeyde içe atım puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların anne eğitim düzeyleri içe atım düzeylerini etkilememektedir.

4.6. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Baba Eğitim Düzeyine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Söz konusu araştırma sorusuna yanıt vermek için One Way Anova ve Kruskal Wallis H testleri yapılmıştır. Yapılan Anovalar için sonuç Tablo 4.10.'da, Kruskal Wallis H testi için ise Tablo 4.11.'de verilmiştir.

Tablo 4.10. Öğrencilerin SGÖ genel ve alt boyutlarından elde ettikleri puanlarının baba eğitim düzeylerine göre ANOVA sonuçları.

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Ölçek genel	Gruplar arası	1.58	4	.39	.33	.856	
	Gruplar İçi	329.21	277	1.19			
	Toplam	330.79	281				
İçsel	Gruplar arası	9.03	4	2.26	1.34	.255	
	Gruplar İçi	466.98	277	1.69			
	Toplam	476.01	281				
Dışsal	Gruplar arası	5.34	4	1.33	.73	.576	
	Gruplar İçi	510.13	277	1.84			
	Toplam	515.47	281				
Güdülenmeme	Gruplar arası	7.95	4	1.99	1.13	.341	
	Gruplar İçi	485.58	277	1.75			
	Toplam	493.52	281				
Bilmek başarmak	Gruplar arası	12.50	4	3.12	1.60	.174	
	Gruplar İçi	540.68	277	1.95			
	Toplam	553.17	281				
Uyaran	Gruplar arası	4.79	4	1.20	.56	.692	
	Gruplar İçi	593.35	277	2.14			
	Toplam	598.14	281				
Dışsal düzenleme	Gruplar arası	10.02	4	2.50	1.11	.353	
	Gruplar İçi	626.42	277	2.26			
	Toplam	636.43	281				
Özdeşim	Gruplar arası	3.81	4	.95	.40	.806	
	Gruplar İçi	655.09	277	2.37			
	Toplam	658.90	281				

Yapılan analiz sonucuna göre öğrencilerin ölçek genel puan ortalamaları baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$F_{(4-277)} = .33, p > .05$]. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin güdülenme düzeyleri baba eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Bu bulgu baba eğitim düzeyinin öğrencilerin güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalamaları baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$F_{(4-277)} = 1.34, p > .05$]. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin içsel güdülenme düzeyleri baba eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Bu bulgu baba eğitim düzeyinin öğrencilerin içsel güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin dışsal güdülenme puan ortalamaları baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$F_{(4-277)} = .73, p > .05$]. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin dışsal güdülenme düzeyleri baba eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Bu bulgu baba eğitim düzeyinin öğrencilerin dışsal güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin güdülenmeme puan ortalamaları baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$F_{(4-277)} = 1.13, p > .05$]. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin güdülenmeme düzeyleri baba eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Bu bulgu baba eğitim düzeyinin öğrencilerin güdülenmeme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme puan ortalamalarının, babaların eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(4-277)} = 1.60, p > .05$]. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme düzeyleri babaların eğitim düzeylerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişim göstermemektedir. Bu bulgu baba eğitim düzeyinin öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin uyarın yaşamak için içsel güdülenme puan ortalamalarının, baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(4-277)} = .56$, $p > .05$]. Yani öğrencilerin uyarın yaşamak için içsel güdülenme düzeyleri babaların eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişim göstermemektedir. Bu bulgu baba eğitim düzeyinin öğrencilerin uyarın yaşamak için içsel güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin dışsal düzenleme puan ortalamalarının, babaların eğitim seviyelerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(4-277)} = 1.11$, $p > .05$]. Başka bir deyişle, öğrencilerin dışsal düzenleme düzeyleri babaların eğitim seviyelerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Bu bulgu, babaların eğitim düzeyinin öğrencilerin dışsal düzenleme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin özdeşim puan ortalamalarının babaların eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(4-277)} = .40$, $p > .05$]. Yani öğrencilerin özdeşim düzeyleri, babaların eğitim seviyelerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Bu bulgu baba eğitim düzeyinin öğrencilerin özdeşim düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Tablo 4.11. İçer atım puanlarının baba eğitim düzeyine göre Kruskal Wallis H testi sonucu.

Eğitim	N	Sıra Ort.	sd	Ki-kare	p	Anlamlı Fark
Okuryazar değil	49	149.76	4	1.16	.885	-
Okuryazar	79	137.34				
İlköğretim	84	144.33				
Lise	44	134.26				
Üniversite	26	141.67				

Tablo incelendiğinde; öğrencilerin içer atım puanları, babaların eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre babaları daha az ya da daha çok eğitilmiş öğrenciler benzer düzeyde içer atım puanına

sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların baba eğitim düzeyleri içe atım düzeylerini etkilememektedir.

4.7. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Anne Mesleğine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Söz konusu araştırma sorusuna yanıt vermek için ilişkisiz örneklem t-testi ve Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan t-testleri için sonuç Tablo 4.12.'de, Mann Whitney U testi için ise Tablo 4.13.'de verilmiştir.

Tablo 4.12. Öğrencilerin SGÖ genel ve alt boyutlarından elde ettikleri puanlarının anne mesleklerine göre karşılaştırılması.

Ölçek	Grup	N	$\bar{x}$	S	Sd	T	P
Ölçek genel	Ev hanımı	262	4.16	1.09	280	-1.45	.149
	Diğer	20	4.52	.96			
İçsel	Ev hanımı	262	4.45	1.32	280	-.69	.491
	Diğer	20	4.65	1.07			
Dışsal	Ev hanımı	262	4.32	1.34	280	-1.24	.216
	Diğer	20	4.70	1.56			
Güdülenmeme	Ev hanımı	262	3.04	1.31	280	-2.13	.034
	Diğer	20	3.69	1.40			
Bilmek başarmak	Ev hanımı	262	4.50	1.42	280	-.39	.698
	Diğer	20	4.63	1.13			
Uyaran	Ev hanımı	262	4.34	1.47	280	-1.10	.274
	Diğer	20	4.71	1.35			
Dışsal düzenleme	Ev hanımı	262	4.00	1.53	280	.22	.828
	Diğer	20	3.93	1.19			
Özdeşim	Ev hanımı	262	4.25	1.55	280	-1.03	.306
	Diğer	20	4.61	1.27			

Tablo incelendiğinde; öğrencilerin ölçek genel puan ortalamaları, anne mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(280)} = -1.45$, $p > .05$).

Başka bir deyişle; öğrencilerin güdülenme genel puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, annelerinin ev hanımı olması ya da olmaması puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalamalarının anne mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($t_{(280)} = -.69, p > .05$). Bir başka anlatımla; öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, annelerinin ev hanımı olması ya da olmaması puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin dışsal güdülenme puan ortalamalarının anne mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($t_{(280)} = -1.24, p > .05$). Bir başka anlatımla; öğrencilerin dışsal güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, annelerinin ev hanımı olması ya da olmaması puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin güdülenmeme puan ortalamalarının annelerin mesleklerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(280)} = -2.13, p < .05$). Bir başka anlatımla, öğrencilerin güdülenmeme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmamakta, annelerinin ev hanımı olması ya da olmaması puanlarını etkilemektedir. Anneleri ev hanımı olmayan öğrencilerin puan ortalamaları ($\bar{x} = 3.69$) anneleri ev hanımı olan öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x} = 3.04$) daha yüksektir.

Öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme puan ortalamalarının anne mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($t_{(280)} = -.39, p > .05$). Bir başka anlatımla, öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, annelerinin ev hanımı olması ya da olmaması puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin uyarıcı yaşamak için güdülenme puan ortalamalarının anne mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($t_{(280)} = -1.10, p > .05$). Bir başka anlatımla, öğrencilerin uyarıcı yaşamak için güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, annelerinin ev hanımı olması ya da olmaması puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin dışsal düzenleme puan ortalamalarının anne mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($t_{(280)} = .22, p > .05$). Bir başka ifadeyle; öğrencilerin dışsal düzenleme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, annelerinin ev hanımı olması ya da olmaması puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin özdeşim puan ortalamalarının anne mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($t_{(280)} = -1.03, p > .05$). Bir başka anlatımla; öğrencilerin özdeşim puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, annelerinin ev hanımı olması ya da olmaması puanlarını etkilememektedir.

Tablo 4.13. Öğrencilerin içe atım puan ortalamalarının anne mesleğine göre karşılaştırılması.

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Ev hanımı	262	139.92	36658	2205	.237
Diğer	20	162.25	3245		

Tablo incelendiğinde; öğrencilerin içe atım puan ortalamaları, anne mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($U = 2205, p > .05$). Bu bulguya göre öğrencilerin annelerinin ev hanımı olması ya da olmaması içe atım puanlarını etkilememektedir.

4.8. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal

**Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları
Baba Mesleğine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?**

Araştırmanın söz konusu sorusuna yanıt vermek amacıyla One Way Anova ve Kruskal Wallis H testleri yapılmıştır. Yapılan ANOVA sonuçları için Tablo 4.14'te, Kruskal Wallis H testi için ise Tablo 4.15'te verilmiştir.

Tablo 4.14. Öğrencilerin SGÖ genel ve alt boyutlarından elde ettikleri puanlarının baba mesleğine göre ANOVA sonuçları.

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Ölçek genel	Gruplar Arası	.97	4	.24	.20	.937	-
	Gruplar İçi	329.82	277	1.19			
	Toplam	330.79	281				
İçsel	Gruplar Arası	2.22	4	.56	.33	.861	-
	Gruplar İçi	473.79	277	1.71			
	Toplam	476.01	281				
Dışsal	Gruplar Arası	1.71	4	.43	.23	.921	-
	Gruplar İçi	513.76	277	1.86			
	Toplam	515.47	281				
Güdülenmeme	Gruplar Arası	7.05	4	1.76	1.00	.406	-
	Gruplar İçi	486.47	277	1.76			
	Toplam	493.52	281				
Bilmek başarmak	Gruplar Arası	6.56	4	1.64	.83	.506	-
	Gruplar İçi	546.61	277	1.97			
	Toplam	553.17	281				
Uyaran	Gruplar Arası	4.26	4	1.07	.50	.738	-
	Gruplar İçi	593.88	277	2.14			
	Toplam	598.14	281				
Dışsal düzenleme	Gruplar Arası	10.90	4	2.72	1.21	.308	-
	Gruplar İçi	625.54	277	2.26			
	Toplam	636.43	281				
Özdeşim	Gruplar Arası	6.08	4	1.52	.65	.631	-
	Gruplar İçi	652.82	277	2.36			
	Toplam	658.90	281				

Yapılan analiz sonucuna göre öğrencilerin ölçek genel puan ortalamalarının baba mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(4-277)} = .20, p > .05$]. Başka bir deyişle, öğrencilerin güdülenme düzeyleri baba mesleğine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Söz konusu bulgu, baba mesleğinin öğrencilerin güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalamalarının baba mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(4-277)} = .33, p > .05$]. Yani öğrencilerin içsel güdülenme düzeyleri baba mesleğine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Söz konusu bulgu, baba mesleğinin öğrencilerin içsel güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin dışsal güdülenme puan ortalamalarının baba mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(4-277)} = .23, p > .05$]. Bir başka ifadeyle, öğrencilerin dışsal güdülenme düzeyleri baba mesleğine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Söz konusu bulgu, baba mesleğinin öğrencilerin dışsal güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin güdülenmeme puan ortalamalarının baba mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(4-277)} = 1.00, p > .05$]. Başka bir deyişle, öğrencilerin güdülenmeme düzeyleri baba mesleğine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Söz konusu bulgu, baba mesleğinin öğrencilerin güdülenmeme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme puan ortalamalarının baba mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(4-277)} = .83, p > .05$]. Yani öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme düzeyleri baba mesleğine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Söz konusu bulgu, baba mesleğinin öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin uyarıcı yaşamak için içsel güdülenme puan ortalamalarının baba mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(4-277)} = .50, p > .05$]. Yani öğrencilerin uyarıcı yaşamak için içsel güdülenme düzeyleri baba mesleğine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Söz konusu bulgu, baba mesleğinin öğrencilerin uyarıcı yaşamak için içsel güdülenme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir. Öğrencilerin dışsal düzenleme puan ortalamalarının baba mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(4-277)} = 1.21, p > .05$]. Başka bir deyişle, öğrencilerin dışsal düzenleme düzeyleri baba mesleğine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Söz konusu bulgu baba mesleğinin öğrencilerin dışsal düzenleme düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin özdeşim puan ortalamaları baba mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir [$F_{(4-277)} = .65, p > .05$]. Başka bir deyişle; baba mesleğinin, öğrencilerin özdeşim seviyelerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişim göstermemektedir. Söz konusu bulgu baba mesleğinin öğrencilerin özdeşim düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Tablo 4.15. İçerik atım puanlarının baba mesleğine göre Kruskal Wallis H testi sonucu.

Meslek	N	Sıra Ort.	sd	Ki-kare	p	Anlamlı Fark
İşsiz	35	152.40	4	2.74	.602	-
Memur	34	151.03				
İşçi	58	133.51				
Emekli	15	160.20				
Serbest	140	137.77				

Tablo incelendiğinde öğrencilerin içerik atım puanlarının baba mesleğine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre babalarının mesleği memur ya da işçi vb. öğrenciler benzer düzeyde içerik atım puanına sahiptir.

Bir başka ifadeyle, katılımcıların baba mesleği içe atım düzeylerini etkilememektedir.

4.9. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Aile Tiplerine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Araştırmanın söz konusu sorusuna yanıt vermek amacıyla Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu Tablo 4.16.'da verilmiştir.

Tablo 4.16. Öğrencilerin SGÖ genel ve alt boyutlarından elde ettikleri puanlarının aile tipine göre Kruskal Wallis H testi sonuçları.

Ölçek	Aile tipi	n	Sıra Ort.	sd	Ki-kare	p	Anlamlı Fark
Ölçek genel	Çekirdek aile	194	144.82	2	3.05	.217	-
	Geniş aile	82	137.52				
	Parçalanmış aile	6	88.50				
İçsel	Çekirdek aile	194	146.92	2	5.14	.076	-
	Geniş aile	82	133.19				
	Parçalanmış aile	6	79.83				
Dışsal	Çekirdek aile	194	145.14	2	1.77	.413	-
	Geniş aile	82	135.18				
	Parçalanmış aile	6	110.17				
Güdülenmeme	Çekirdek aile	194	136.23	2	3.10	.212	-
	Geniş aile	82	154.76				
	Parçalanmış aile	6	130.50				
Bilmek başarmak	Çekirdek aile	194	147.16	2	4.45	.108	-
	Geniş aile	82	131.86				
	Parçalanmış aile	6	90.33				
Uyaran	Çekirdek aile	194	144.12	2	3.20	.202	-
	Geniş aile	82	139.12				
	Parçalanmış aile	6	84.42				
Dışsal düzenleme	Çekirdek aile	194	144.40	2	1.54	.463	-
	Geniş aile	82	137.14				
	Parçalanmış aile	6	107.33				
İçe atım	Çekirdek aile	194	143.73	2	1.95	.378	-
	Geniş aile	82	139.73				
	Parçalanmış aile	6	97.58				
Özdeşim	Çekirdek aile	194	147.14	2	2.99	.224	-
	Geniş aile	82	128.95				
	Parçalanmış aile	6	130.83				

Tablo incelendiğinde öğrencilerin güdülenme genel puanlarının aile tipine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre aile tipi çekirdek, geniş ya da parçalanmış olan öğrenciler benzer düzeyde güdülenme puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların aile tipi güdülenme düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin içsel güdülenme puanlarının aile tipine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre aile tipi çekirdek, geniş ya da parçalanmış olan öğrenciler benzer düzeyde içsel güdülenme puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların aile tipi içsel güdülenme düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin dışsal güdülenme puanlarının aile tipine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre aile tipi çekirdek, geniş ya da parçalanmış olan öğrenciler benzer düzeyde dışsal güdülenme puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların aile tipi dışsal güdülenme düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin güdülenmeme puanlarının aile tipine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre aile tipi çekirdek, geniş ya da parçalanmış olan öğrenciler benzer düzeyde güdülenmeme puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların aile tipi güdülenmeme düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme puanlarının aile tipine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre aile tipi çekirdek, geniş ya da parçalanmış olan öğrenciler benzer düzeyde bilmek başarmak için içsel güdülenme puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların aile tipi bilmek başarmak için içsel güdülenme düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin uyarın yaşamak için içsel güdülenme puanlarının aile tipine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre aile tipi çekirdek, geniş ya da parçalanmış olan öğrenciler benzer seviyede uyarın yaşamak için içsel güdülenme puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların aile tipi uyarın yaşamak için içsel güdülenme düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin dışsal düzenleme puanlarının aile tipine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre aile tipi çekirdek, geniş ya da parçalanmış olan öğrenciler benzer düzeyde dışsal düzenleme puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların aile tipi dışsal düzenleme düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin içe atım puanlarının aile tipine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre aile tipi çekirdek, geniş ya da parçalanmış olan öğrenciler benzer düzeyde içe atım puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların aile tipi içe atım düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin özdeşim puanlarının aile tipine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre aile tipi çekirdek, geniş ya da parçalanmış olan öğrenciler benzer düzeyde özdeşim puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların aile tipi özdeşim düzeylerini etkilememektedir.

4.10. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Yaptıkları Spor Branşına Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Söz konusu araştırma sorusuna yanıt vermek için Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu Tablo 4.17.'de verilmiştir.

Tablo 4.17. Öğrencilerin SGÖ genel ve alt boyutlarından elde ettikleri puanlarının yapılan spor branşına göre Kruskal Wallis H testi sonuçları.

Ölçek	Yapılan spor	n	Sıra Ort.	sd	Ki-kare	p	Anlamlı Fark
Ölçek genel	Futbol	145	147.28	4	3.92	.417	-
	Basketbol	37	144.89				
	Voleybol	55	138.53				
	Hentbol	11	144.18				
	Kayak	34	117.10				
İçsel	Futbol	145	144.82	4	1.66	.797	-
	Basketbol	37	132.85				
	Voleybol	55	142.83				
	Hentbol	11	155.50				
	Kayak	34	130.07				
Dışsal	Futbol	145	149.19	4	5.96	.202	-
	Basketbol	37	148.15				
	Voleybol	55	134.55				
	Hentbol	11	139.09				
	Kayak	34	113.49				
Güdülenmeme	Futbol	145	140.05	4	1.65	.800	-
	Basketbol	37	144.16				
	Voleybol	55	151.71				
	Hentbol	11	134.50				
	Kayak	34	130.54				
Bilmek başarmak	Futbol	145	146.69	4	1.85	.764	-
	Basketbol	37	131.86				
	Voleybol	55	141.38				
	Hentbol	11	143.09				
	Kayak	34	129.51				
Uyaran	Futbol	145	141.11	4	1.75	.782	-
	Basketbol	37	139.05				
	Voleybol	55	144.49				
	Hentbol	11	168.41				
	Kayak	34	132.29				
Dışsal düzenleme	Futbol	145	144.82	4	2.76	.598	-
	Basketbol	37	148.89				
	Voleybol	55	141.30				
	Hentbol	11	137.73				
	Kayak	34	120.82				
İçe atım	Futbol	145	147.87	4	3.64	.457	-
	Basketbol	37	149.45				
	Voleybol	55	130.85				
	Hentbol	11	120.14				
	Kayak	34	129.84				
Özdeşim	Futbol	145	148.68	4	10.69	.030	Futbol-kayak
	Basketbol	37	149.36				Basketbol-kayak
	Voleybol	55	142.14				Voleybol-kayak
	Hentbol	11	147.64				
	Kayak	34	99.31				

Tablo incelendiğinde öğrencilerin güdülenme genel puanlarının yapılan spor branşına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre futbol, basketbol ya da başka bir spor yapan öğrenciler benzer düzeyde güdülenme puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların yaptıkları spor branşı güdülenme düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin içsel güdülenme puanlarının yapılan spor branşına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre futbol, basketbol ya da başka bir spor yapan öğrenciler benzer düzeyde içsel güdülenme puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, öğrencilerin yaptıkları spor branşı içsel güdülenme düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin dışsal güdülenme puanlarının yapılan spor branşına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre futbol, basketbol ya da başka bir spor yapan öğrenciler benzer düzeyde dışsal güdülenme puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, yaptıkları spor branşı dışsal güdülenme düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin güdülenmeme puanlarının yapılan spor branşına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre futbol, basketbol ya da başka bir spor yapan öğrenciler benzer düzeyde güdülenmeme puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, öğrencilerin yaptıkları spor branşı güdülenmeme düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme puanlarının yapılan spor branşına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre futbol, basketbol ya da başka bir spor yapan öğrenciler, benzer seviyede bilmek başarmak için içsel güdülenme puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, öğrencilerin yaptıkları spor branşı bilmek başarmak için içsel güdülenme düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin uyarıcı yaşamak için içsel güdülenme puanlarının yapılan spor branşına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre futbol, basketbol ya da başka bir spor yapan öğrenciler benzer düzeyde uyarıcı yaşamak için içsel güdülenme puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, öğrencilerin yaptıkları spor branşı uyarıcı yaşamak için içsel güdülenme düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin dışsal düzenleme puanlarının yapılan spor branşına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre futbol, basketbol ya da başka bir spor yapan öğrenciler benzer düzeyde dışsal düzenleme puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, öğrencilerin yaptıkları spor branşı dışsal düzenleme düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin içe atım puanlarının yapılan spor branşına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$). Bu bulguya göre futbol, basketbol ya da başka bir spor yapan öğrenciler benzer düzeyde içe atım puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, öğrencilerin yaptıkları spor branşı içe atım düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin özdeşim puanlarında yapılan spor branşına göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p < .05$). Bir başka ifadeyle, öğrencilerin yaptıkları spor branşı özdeşim düzeylerini etkilememektedir. Hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit edebilmek amacıyla ikili Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan U testine göre futbol oynayanlarla yaptığı sporu kayak olarak işaretleyenler arasında anlamlı farklılık vardır. Futbol oynayanların ortalaması ($\bar{x} = 4.40$) kayak yapanların ortalamasından ($\bar{x} = 3.54$) daha yüksektir. Yapılan U testine göre basketbol oynayanlarla yaptığı sporu kayak olarak işaretleyenler arasında anlamlı farklılık vardır. Basketbol oynayanların ortalaması ($\bar{x} = 4.32$) kayak sporunu yapanların ortalamasından ($\bar{x} = 3.54$) daha yüksektir. Yapılan U testine göre voleybol oynayanlarla yaptığı sporu kayak olarak işaretleyenler arasında anlamlı farklılık vardır. Voleybol oynayanların da ortalaması ($\bar{x} = 4.32$) kayak sporunu yapanların ortalamasından ($\bar{x} = 3.54$) daha yüksektir.

4.11. Öğrencilerin Genel Güdülenme, İçsel Güdülenme, Dışsal Güdülenme, Güdülenmeme ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları Yaşamlarının En Büyük Bölümünün Geçtiği Yere Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Bu çalışmanın sorusuna yanıt vermek amacıyla ilişkisiz örneklem t-testi ve Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonucuna ise Tablo 4.18.'de, U testi sonucu ise Tablo 4.19.'da verilmiştir.

Tablo 4.18. Öğrencilerin SGÖ genel ve alt boyutlarından elde ettikleri puanlarının yaşadıkları yere göre karşılaştırılması.

Ölçek	Grup	N	$\bar{x}$	S	Sd	T	P
Ölçek genel	Köy ve kasaba	152	4.23	1.10	279	.80	.424
	Şehir	129	4.13	1.08			
İçsel	Köy ve kasaba	152	4.48	1.31	279	.24	.812
	Şehir	129	4.44	1.30			
Dışsal	Köy ve kasaba	152	4.43	1.41	279	1.25	.213
	Şehir	129	4.23	1.29			
Güdülenmeme	Köy ve kasaba	152	3.08	1.36	279	.07	.946
	Şehir	129	3.07	1.29			
Bilmek başarmak	Köy ve kasaba	152	4.54	1.42	279	.40	.687
	Şehir	129	4.48	1.38			
Uyaran	Köy ve kasaba	152	4.36	1.47	279	-.14	.889
	Şehir	129	4.38	1.46			
Dışsal düzenleme	Köy ve kasaba	152	4.06	1.49	279	.81	.418
	Şehir	129	3.91	1.53			
Özdeşim	Köy ve kasaba	152	4.33	1.55	279	.73	.464
	Şehir	129	4.20	1.52			

Tablo incelendiğinde, öğrencilerin ölçek genel puan ortalamalarında yaşanan yere göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($t_{(279)} = .80, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin güdülenme genel puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstın kaynaklanmakta, köyde-kasabada ya da şehirde yaşamış olmaları puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalamaları, yaşadıkları yere göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(279)} = .24, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstın kaynaklanmakta, köyde-kasabada ya da şehirde yaşamış olmaları puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin dışsal güdülenme puan ortalamaları, yaşadıkları yere göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(279)} = 1.25, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin dışsal güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, köyde-kasabada ya da şehirde yaşamış olmaları puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin güdülenmeme puan ortalamaları, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(279)} = .07, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin güdülenmeme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, köyde-kasabada ya da şehirde yaşamış olmaları puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme puan ortalamaları, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(279)} = .40, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin bilmek başarmak için içsel güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, köyde-şehirde ya da şehirde yaşamış olmaları puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin uyarıcı yaşamak için güdülenme puan ortalamaları, yaşadıkları yere göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(279)} = -.14, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin uyarıcı yaşamak için güdülenme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, köyde-kasabada ya da şehirde yaşamış olmaları puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin dışsal düzenleme puan ortalamaları, yaşadıkları yere göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(279)} = .81, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin dışsal düzenleme puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, köyde-kasabada ya da şehirde yaşamış olmaları puanlarını etkilememektedir.

Öğrencilerin özdeşim puan ortalamaları yaşadıkları yere göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t_{(279)} = .73, p > .05$). Bir başka anlatımla öğrencilerin özdeşim puan ortalamaları arasındaki farklılık şanstan kaynaklanmakta, köyde-kasabada ya da şehirde yaşamış olmaları puanlarını etkilememektedir.

Tablo 4.19. Öğrencilerin içe atım puan ortalamalarının yaşadıkları yere göre karşılaştırılması.

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Köy-kasaba	152	145.38	22097.50	9138.50	.326
Şehir	129	135.84	17523.50		

Tablo incelendiğinde, öğrencilerin içe atım puan ortalamalarının yaşadıkları yere göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($U = 9138.50$, $p > .05$). Bu bulguya göre öğrencilerin köyde-kasabada ya da şehirde yaşamış olmaları içe atım puanlarını etkilememektedir.

5. TARTIŞMA

Yapılan çalışmada, ortaokul öğrencilerinin yaptıkları spora güdülenme düzeyleri “SGÖ” kullanılarak belirlenmiş ve çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda öğrencilerin genel olarak orta düzeyde sporda güdülenme puan ortalamalarının olduğu görülmüştür (Tablo 4.1.).

Yapılan çalışmada ortaokul öğrencilerinin spor güdülenme boyutlarının ağırlıklı olarak dışsal faktörlere bağlı olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.1.).

Dalkıran ve Aslan (2016)’ın çalışmasında her iki cinsiyetteki sporcuların spora güdülenmelerinde en çok dışsal faktörlere bağlı olduğu ama faktörlere verilen önemin cinsiyete göre farklılık gösterdiğini tespit edilmiştir. Bu çalışma bizim çalışmamızı desteklemektedir.

SGÖ’den elde edilen genel puan ortalamasının cinsiyete göre farklılık gösterdiği ve erkek öğrencilerin güdülenme puan ortalamalarının ($\bar{x}= 4.32$), kız öğrencilerin güdülenme puanlarından ($\bar{x}= 4.06$) daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 4.2). Erkek öğrencilerin içsel, dışsal, bilmek başarmak için içsel güdülenme puan ortalamaları da kız öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur (Tablo 4.2). Öğrencilerin uyarıcı yaşamak için içsel güdülenme, dışsal düzenleme, özdeşim, içe atım ve güdülenmeme puan ortalamalarının ise cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür (Tablo 4.2). Literatürde de cinsiyete göre genelde erkekler lehine araştırma sonuçları bulunmaktadır.

Yabancı literatürde yapılan araştırmalarda, Gill ve ark. (1983), Ryan ve ark. (1997) kadın sporcuların, erkek sporculara göre daha az dışsal olarak güdülendiklerini tespit etmişlerdir. Kazak (2001)’in elit voleybolcuların güdüsel yönelimlerini analiz ettiği araştırmasında; erkek voleybolcuların kadın

voleybolculardan, dışsal güdülenmenin içe atım alt boyutunda daha yüksek puana sahip olduklarını ortaya çıkarmıştır. Bu araştırmada elde edilen sonuçlar, bizim çalışma bulgularımızı da destekler niteliktedir.

Kazak'ın (2004) güdülenme ve cinsiyet üzerine yapmış olduğu araştırmasında, cinsiyete göre sadece dışsal düzenleme ve uyarılma yaşamaya içsel güdülenme alt boyutlarında fark ortaya konmuştur. Çiftçi ve Özbek (2010)'in çalışmasında; “sporun yeni bireyler ile tanışmak için ve arkadaşları ile olumlu ilişkilerini sürdürebilmek için iyi bir yol olduğu” gibi içsel güdülere erkek sporcuların kız sporculara göre daha çok katıldıkları görülmektedir. Erdoğan ve ark. (2010)'nın çalışmasında ise her iki cinsiyetteki sporcuların da spora çeşitli içsel güdülenmeler sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Fakat erkek sporcuların, kız sporculara oranla dışsal nedenlere daha çok önem verdikleri sonucuna varılmıştır.

Esentürk'ün (2014) yapmış olduğu çalışmadan erkek sporcu öğrencilerin bayan sporcu öğrencilere göre daha yüksek düzeyde dışsal güdülenme puanına sahip olduğunu bulmuştur. Bu çalışma bizim çalışmamızı destekler niteliktedir.

Gill, Gross ve Huddleston (1983), atletizm kampında bulunan 1138 kız ve erkek üniversite öğrencisine Katılım Güdüsü Ölçeği (PMQ) yaptıkları çalışma sonucunda; yeni becerilerin öğrenilmesi, var olan becerilerin geliştirilmesi, eğlence, meydan okuma (rekabet) ve fiziksel olarak uygun olma isteğinin erkeklerde ve kızlarda katılımı sağlayan en önemli sebepler olduğunu tespit etmişlerdir.

Öğrencilerin yaşlarına göre sadece uyarıcı yaşamak için içsel güdülenme puan ortalamalarının ($P = .003$) anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur (Tablo 4.4). Başka bir ifadeyle, öğrencilerin uyarıcı yaşamak için içsel güdülenme düzeyleri yaşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. 11/12 yaşındaki öğrenciler, 14/15 yaşındaki öğrencilere göre daha çok uyarıcı yaşamak için içsel güdülenmeye sahiptir. Bunun dışındaki veriler doğrultusunda genel ölçek; içsel güdülenme, dışsal, güdülenme ve güdülenmeme, içsel güdülenmenin alt boyutu olan; bilmek başarmak için içsel güdülenme, dışsal güdülenmenin alt boyutları olan; özdeşim, dışsal düzenleme, içe atımda güdülenmede etkili olmadığı bulunmuştur. Uyarıcı yaşamak

için içsel güdülenme puan ortalamaları yaşa göre anlamlı farklılık gösterdiği yorumlanabilir (Tablo 4.4).

Esentürk'ün (2014), yaptığı çalışmada sporcu öğrencilerin yaşı arttıkça içsel güdülenme puanlarının azaldığını, Kazak (2004)'ın Türk sporcuları üzerine yaptığı çalışmada yaş ilerledikçe içsel güdülenmenin azaldığı ortaya koymuşlardır. Bu durum bizim çalışmamızı desteklemektedir.

Sınıf seviyesine göre genel güdülenme, içsel güdülenme, uyaran yaşamak için içsel güdülenme, dışsal düzenleme ve özdeşim puan ortalamaları 7. sınıf öğrencilerinin 8. sınıf öğrencilerine göre daha yüksektir (Tablo 4.6). Bilmek başarmak için içsel güdülenme, dışsal güdülenme, içe atım ve güdülenmeme puan ortalamalarının ise sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur (Tablo 4.6).

Öğrencilerin güdülenme ölçeğinden ve alt boyutlarından elde ettikleri puan ortalamaları anne eğitim düzeyinden etkilenmemektedir (Tablo 4.8). Bu bulguya göre anneleri daha az ya da daha çok eğitilmiş öğrenciler benzer düzeyde içe atım puanlarına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların anne eğitim düzeyleri içe atım düzeylerini etkilememektedir (Tablo 4.9).

Öğrencilerin güdülenme ölçeğinden ve alt boyutlarından elde ettikleri puan ortalamaları baba eğitim düzeyinden etkilenmemektedir (Tablo 4.10). Bu bulguya göre babaları daha az ya da daha çok eğitilmiş öğrenciler benzer düzeyde içe atım puanlarına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların baba eğitim düzeyleri içe atım düzeylerini etkilememektedir (Tablo 4.11).

Danışman (2011) yapmış olduğu çalışmada, bu çalışmaya benzer şekilde içsel güdülenmenin anne öğrenim durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bir başka ifadeyle annesi ya da babası yüksek ya da düşük eğitim almışların Sporda Güdülenme Ölçeği ve alt boyutları öğrencileri etkilememiştir. Bu çalışma bizim çalışmamızı destekler niteliktedir.

Anne mesleğine göre öğrencilerin güdülenme puan ortalamaları anlamlı farklılık göstermektedir. Anneleri ev hanımı olmayanların puan ortalamaları olanlardan daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin içsel ve dışsal puan ortalamalarında anne mesleği anlamlılık göstermemektedir (Tablo 4.12).

Baba mesleği öğrencilerin genel güdülenme ve alt boyutlarda güdülenme düzeylerini etkilememektedir (Tablo 4.14). Bu bulguya göre babaları daha az ya da daha çok eğitilmiş öğrenciler benzer düzeyde içe atım puanına sahiptir. Bir başka ifadeyle, katılımcıların baba mesleği içe atım düzeylerini etkilememektedir (Tablo 4.15).

Çalışmaya katılan öğrencilerin aile tipi öğrencilerin güdülenme düzeylerini etkilememektedir (Tablo 4.16).

Amman ve İkizler (2000) çalışmalarında spora güdülenme konusunda öğrencilerin en çok aile ve sosyal çevreyi önemstediklerini, okul desteği ve gelir seviyesinin bunları takip ettiğini, medya faktörünün ise son sırada olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çalışmada aile öğrencilerin spora güdülenmelerini etkilerken bizim çalışmamızda etkilememektedir, bu çalışma bizim çalışmamızı desteklememektedir.

Yaptıkları spor bakımından öğrencilerin özdeşim puan ortalamaları anlamlı farklılık göstermektedir. Bir başka ifadeyle, öğrencilerin yaptıkları spor branşı özdeşim düzeylerini etkilemektedir. Hangi gruplar arasında fark olduğunu belirlemek için ikili Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan U testine göre futbol oynayanlarla yaptığı sporu kayak olarak işaretleyenler arasında anlamlı farklılık vardır. Futbol oynayanların ortalaması ($\bar{x}= 4.40$) kayak yapanların ortalamasından ($\bar{x}= 3.54$) daha yüksektir. Basketbol oynayanların ortalaması ($\bar{x}= 4.32$) kayak sporunu yapanların ortalamasından ($\bar{x}= 3.54$) daha yüksektir. Voleybol oynayanların da ortalaması ($\bar{x}= 4.32$)) kayak sporunu yapanların ortalamasından ($\bar{x}= 3.54$) daha yüksektir. Futbol, basketbol ve voleybol oynayanların özdeşim düzeyleri kayak yapan öğrencilerin özdeşim düzeyinden daha yüksek bulunmuştur. Ölçeğin genel güdülenme ve diğer alt boyutlarından elde edilen puanlar ise yapılan spor branşına göre farklılık göstermemektedir (Tablo 4.17).

Kazak (2001)'in yapmış olduğu çalışmada, içsel ve dışsal güdülenme yönelimleri bakımından incelendiğinde, cinsiyeti erkek olan bireylerin dışsal güdülenme puanı daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma bizim dışsal güdülenme boyutumuzun tamamını desteklemese de alt boyutu olan özdeşimi destekler niteliktedir.

Öğrencilerin yaşamlarının büyük çoğunluğunu köyde-kasabada ya da şehirde geçirmiş olması spora yönelik güdülenme düzeylerini ve alt boyutlarını da etkilememektedir (Tablo 4.18).

Literatür incelendiğinde sporda güdülenme unsurları ile ilgili çok fazla araştırmaya rastlanılmamıştır. Buna ek olarak bu konu ile benzerlik gösteren araştırma sonuçları şu şekildedir:

Alderman ve Wood (1976) yapmış oldukları çalışmada; Kanadalı çocuk ve genç sporcularda içsel güdülenmeyi analiz ederek çocuklarda ve gençlerde etki gösteren güdüleri tespit etmişlerdir. Bu araştırmada sonucunda ortaya konulan bulgulardan biri; çocuk ve gençlerde yakın ilişki, mükemmellik, stresten kaçınmak, saldırganlık, güç, bağımsızlık güdülerinin ön plana çıktığıdır (Bayar, 1983).

Sapp ve Haubenstricker (1978)'in çalışmasında; bin kişinin üstünde bir sayı ile oluşturdukları sporcu, sporcu olmayan ve sporu bırakanlardan, benzer gruplarda katılım güdülenmesini ele almışlardır. Sonuç olarak ise eğlence, becerileri geliştirme, fiziksel uygunluk, akranlar ile birlikte olma ve yeni arkadaşlar edinme gibi güdülerin spora katılmada etkili olduğu vurgulanmıştır.

Bakker, Whiting ve Van der Brug (1990)'un yapmış olduğu araştırmada; spora katılımı ilişkili güdülerin yer aldığı 11 araştırmayı tartışmaktadır. Bu onbir çalışmadan yedisi, içsel haz almanın spora katılma konusunda en önemli güdülenme kaynağı olduğunu ortaya koymaktadır. Yapmış oldukları çalışmada, bireylerin spora neden katıldıkları araştırılmakta ve genellikle içsel nedenlerden dolayı bireylerin spora katıldıklarını ortaya konulmaktadır (öğrenme, zevk alma, gibi).

Bakker, Whiting ve Van Der Brug (1990)'un araştırmasında; insanların spora katılım göstermeleri şu üç nedene bağlı olduğunu belirtmiştir. Birincisi, sportif faaliyetlerde yer almak bireylere içsel değerler (eğlence, zevk) sunmakta ve bireyler bu nedenle sporu sürdürmeyi tercih etmektedirler. İkincisi ise sportif aktivitelerin insan sağlığına olumlu etkilerinin olduğu ifade edilmekte ve üçüncüsü de sportif aktivitelerin bireylere yarışma hissini verecek fırsatlar ve ortamlar yaratmaktadır.

Aktop ve Erman (2002) yaptığı araştırmada sporcularda başarı güdülenmesi ele alınmıştır. Her iki çalışmada sporda güdülenmenin çok çeşitli olduğu görölmektedir. Morali ve diğerleri (2004) tarafından yapılmış olan bir araştırmada ise "Sporda Güdülenme Ölçeği" kullanılmıştır. Bu araştırmada sporda empati ve güdülenme arasındaki ilişki incelenmiştir. Özellikle takım sporlarında empati seviyesi artış gösterdikçe spora karşı içsel güdülenmenin de artış gösterdiği vurgulanmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan araştırmada, ortaokul seviyesinde eğitim gören sporcu öğrencilerin yapıyor oldukları spor branşlarına göre güdülenme düzeyleri, elde edilen veriler ışığında diğer faktörler ile birlikte analiz edilmiştir. Araştırmada, ortaokul düzeyinde eğitim gören öğrencilerin, spora yönelmelerinde yaptıkları spor branşı ile birlikte diğer hangi güdülerin etkisi altında kaldıkları ve demografik özellikler ile güdülenmeleri arasındaki ilişki analiz edilmiştir.

Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin spora yönelmelerinde içsel ve dışsal faktörlerden etkilendikleri tespit edilmiştir. Ayrıca 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinin katıldığı bu çalışmada sınıf düzeyi, yapıyor oldukları spor branşı ve cinsiyetin güdülenme düzeyini etkilediği sonucu da elde edilmiştir. Çalışmada bu sonuçlara ek olarak, uygulanan anket formu ile tespit edilen ikamet edilen yer, aile tipi, ailenin eğitim düzeyi ve baba mesleği gibi demografik özelliklerin öğrencilerin güdülenme düzeyini etkilemediği ispat edilmiştir. Anne mesleğine göre öğrencilerin güdülenmeme puan ortalamaları anlamlı farklılık göstermektedir. Anneleri ev hanımı olmayanların puan ortalamaları olanlardan daha yüksek bulunmuştur. Diğer puan ortalamaları için anne mesleği etkili bulunmamıştır.

Araştırmada, spor branşlarında güdülenme seviyelerine etkisi konusunda elde edilen veriler sonucunda genel ölçek, içsel güdülenme, dışsal güdülenme ve güdülenmeme, içsel güdülenmenin alt boyutları olan; bilmek, başarmak için içsel güdülenme, uyaran yaşamak için içsel güdülenme, dışsal güdülenmenin alt boyutları olan; dışsal düzenleme, içe atımda güdülenmede etkili olmamıştır. Dışsal güdülenmenin alt boyutu olan özdeşimde öğrencilerin yaptıkları spor branşı bakımından özdeşim puan ortalamaları anlamlı farklılık göstermektedir. Bir başka ifadeyle, öğrencilerin yaptıkları spor branşı özdeşim düzeylerini etkilemektedir. Bu

sonuçtan hareketle, araştırmada yer alan öğrencilerin yaptıkları spor branşı ile özdeşim seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırma kapsamındaki öneriler aşağıda verilmiştir:

Araştırmada 7. ve 8. öğrencilerin güdülenmelerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin güdülenmelerini arttırmak için yapılan spor faaliyetlerinin eğitim programları onların fiziksel ihtiyaçlarının yanında duygusal ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak yeniden hazırlanabilir ve daha eğlenceli hale getirilebilir.

Araştırmada öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça spora yönelik güdülenmelerinin azaldığı bulunmuştur. Daha üst sınıflarda uygulanan yöntemler öğrencilerin seviyesinin altında kalmış olabilir. Bunun için ilgili yaş grubuna uygun faaliyetler düzenlenebilir.

Çalışmada genel olarak cinsiyeti erkek öğrencilerin, cinsiyeti kız öğrencilere göre daha motive oldukları görüldüğünden öğrencilerin güdülenmelerinde cinsiyete göre farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin spora yönelik güdülenme düzeylerini erkek öğrencilerle eşitlemek için kızlara özel programlar ve faaliyetler düzenlenebilir.

Bu araştırmada 7. ve 8. sınıf öğrencileri ile Hakkari ilinde bir çalışma yürütülmüştür. Benzer araştırmalar farklı sınıf düzeylerinde ve farklı coğrafi bölgeleri kapsayacak şekilde yapılabilir.

Bu araştırmada sadece SGÖ kullanılmıştır. Benzer araştırmalarda SGÖ'nün yanında güdülenmeyle ilişkili olabileceği düşünölen başka psikolojik özellikleri ölçmeye yönelik ölçekler de kullanılabilir.

Yaş gruplarına ve ilgili spor branşına özel yeni tekniklerle eğitim programları geliştirilip bu programların etkililiği yarı deneysel ya da deneysel araştırmalarda çalışılabilir.

Kız öğrenciler için ayrı eğitim programları hazırlanarak onların daha çok bilgilenmesi sağlanabilir.

Öğrencilerin ailelerine yönelik bilgilendirme amaçlı toplantılar ve eğitimler verilebilir. Bu sayede aileler çocuklarını spora daha erken yaşlarda yönlendirebilirler.

Profesyonel sporcularla sporu amatör olarak yapan öğrenciler üzerinde benzer çalışmalar yürütülebilir.

Ayrıca çalışmada ortaya konulan sonuçlar dikkate alındığında; antrenörler tarafından sporcuların içsel ya da dışsal güdülenmelerini sağlayacak antrenman programları oluşturulmasının olumlu sonuçlar doğurabilir. Bunun yanısıra sporcuların keyifle yer aldığı, zorlayıcı görevlerin bulunduğu, performanslarının vurgulandığı ve ödüllendirmelerin uygulandığı antrenman programlarının oluşturulmasının da yararlı olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Akhtar SN. Hashmi MA. Naqvi SIH. Comparative study of job satisfaction in public and private school teachers at secondary level. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2010, 53.

Aktop A. Erman KA. Takım ve Bireysel Sporcuların Başarı Motivasyonu Benlik Saygısı ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek lisans tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi, 2002.

Alderman RB. Wood NL. An analysis of incentive motivation in young Canadian athletes. *Canadian Journal of Sport Sciences*, 1976, 102.

Altıntaş A. Sporcuların Hedef Yönelimleri, Algılanan Güdül İklimleri ve Algılanan Fiziksel Yeterliklerinin Cinsiyete ve Deneyim Düzeyine Göre Karşılaştırılması. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek lisans tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, 2010.

Amman MT. İkizler HC. Spora Motive Etmede Sosyal Faktörlerin Etkisi. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*: İstanbul, 2000.

Aydın A. *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, İstanbul, Alfa Basım Yayım, 2000

Azboy O. Erer O. Oymak Ö. Tunç Ö. *Spor Psikolojisi*, 4. Baskı. MEB Devlet Kitapları, 2013: 14.

Bakker FC. Whiting HTA. Van Der Brug H. *Sport Psychology: Concepts and Applications*. New York: John Wiley and Sons. 1990:25.

Bayar P. Atletlerin Kişilik Özellikleri. Eğitimde Psikolojik Hizmetler. Yüksek lisans tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, 1983.

Bridge B. *Eğitimde Vizyoner Liderlik ve Etkili Yöneticilik*, İstanbul: Beyaz Yayınları, 2003: 97.

Brunel PC. Relationship between achievement goal orientations and perceived motivational climate on intrinsic motivation. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 1999, 9(5): 365– 374.

Büyüköztürk Ş. Şekercioğlu G. Çokluk Ö. *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*, Ankara, Pegem Akademik Yayıncılık, 2016:314.

Cox RH. *Sport Psychology: Concepts and Applications*, (Ed. The McGraw-Hill), 1998: 236-271.

Çiftçi MB. Özbek O. Lisanslı sporcuların spora güdülenmeye ilişkin görüşleri. Antalya, 2010, 11. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*.

Dalkıran O. Aslan CS. Üniversiteli sporcuların spora güdülenme nedenlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2016, 8(17): 424- 432.

Danışman İHA. Bireysel ve Takım Sporları Yapan Öğrencilerin Güdüsel Yönelimlerinin Kaygı Düzeylerine Etkilerinin Araştırılması. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, 2011.

Dawis R. Weiss R. England G. Lofquist LH. *Manual For The Minnesota Satisfaction Questionnaire*, Minnesota, Vocational Psychology Research, 1967: 148.

Deci EL. Ryan RM. The general causality orientations scale: Self-determination in personality. *Journal of Research in Personality*, 1985.

Deci EL. *The Psychology of Self-Determination*, Ma:D.C. Haeth, Lexington, 1973, 124.

Deci ve Poraç, The general causality orientations scale: Self-determination in personality. *Journal of Research in Personality*, 1978, 19: 87.

Dönmezer İ. *Eğitim Psikolojisi Gelişim ve Öğrenme*, 4. Baskı. Ankara: Yayın Evi, 2003: 77.

Erdem M. Amerikan Futbolu Sporcularında Sporda Güdülenme Ölçeğinin Geliştirilmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek lisans tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, 2008.

Erdoğan, Y. *Öğrencilerin Saldırganlık Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmeleri*. International Conference on New Trends in Education and Their Implications,(2010. 11-13 Kasım)

Eren E. *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, 7. Basım. İstanbul, Beta Basım Yayın Dağıtım, 2001: 21.

Esentürk OK. Lise Düzeyinde Öğrenim Gören ve Okullararası Spor Müsabakalarına Katılan Sporcu Öğrencilerin Güdülenme ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, 2014.

Gill DL. Gross JB. Huddleston S. Participation motivation in youth sports. *International Journal of Sport Psychology*, 1983, 14: 1-14.

Gill DL. Psychological dynamics of sport. Champaign, IL: Human Kinetics. 1986, 16:1-14.

İnceoğlu, M. *Güdüleme Yöntemleri*, Ankara, Ankara Üniversitesi Basım Yayın Okulu Yayınları. 1985: 114-115.

Kalaycı Ş. SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara, Asil Yayın Dağıtım. 2016:405.

Kaplan M. Motivasyon Teorileri Kapsamında Uygulanan Özendirme Araçlarının İş-gören Performansına Etkisi ve Bir Uygulama. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek lisans tezi. Ankara: Atılım Üniversitesi, 2007.

Kazak ZF. Elit Sporcuların Güdüsel Yönelimleri; Voleybolcular Üzerinde Bir Araştırma. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek lisans tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi, 2001.

Kazak ZF. Sporda güdülenme ölçeğinin Türk sporcuları için güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2004, 15(4): 191-206.

Maharjan, S. *Association Between Work Motivation and Job Satisfaction Of College Teachers*. Administrative and Management Review, 2012: 72.

Moralı S. Doğan B. Toros Z. Engür M. Sporcuların güdüsel yönelimlerinin empatik davranım biçimleri açısından değerlendirilmesi. *Ege Üniversitesi Performans Dergisi*, 2004, 10 (1):1-9.

Mungan AS. Sporda Motivasyon Faktörü Olarak Ödül ve Ceza. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek lisans tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi ,1995.

Ntoumani C. Ntoumanis N. The role of self-determined motivation in the understanding of exercise-related behaviors cognitions and physical self-evaluations. *Journal of Sports Sciences*, 2006, 24: 393-404.

Ololube NP. Teachers Job Satisfaction and Motivation for School Effectiveness: An Assessment, *Essays in Education (EIE)*. 2006: 19.

Roberts GC. Spink KS. Pemberton CL. *Learning Experiences in Sport Psychology*. 2nd ed. Champaign, IL: Human Kinetics, 1999: 64.

Roberts GC. Treasure DC. Conroy DE. Understanding the Dynamics of motivation in sport and physical activity: An achievement goal interpretation. In G. Tenenbaum & R. C. Eklund (Ed.), *Handbook of Sport Psychology*, Third Edition, John Wiley & Sons, 2007.

Ryan RM. Frederick CM. Lepas D. Rubio N. Sheldon KM. (1997). Intrinsic motivation and exercise adherence. *International Journal of Sport Psychology*, 1997, 28: 14.

Ryan RM. Koestner R. Deci EL. Varied forms of persistence: When free choice behavior is not intrinsically motivated. *Motivation and Emotion*.1991: 62-63.

Ryska TA. Hohensee D. Cooley D. Jones C. Participation motives in predicting sport dropout. *North American Journal of Psychology*, 2002, 4 (1): 57-73.

Sabuncuoğlu Z. *Güdüleme Özendirici Araçlar*, (Ed. E. Özkalp), Örgütlerde Davranış İçinde. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1988: 96-109.

Sapp M. Haubensticker J. Motivation for joining and reasons for not continuing in youth sports programs in Michigan. Paper presented at the annual conference of the American Association for Health, Kansas City: *Physical Education and Recreation*, 1978, 13: 78– 91.

Tenenbaum G. Eklund RC. *Handbook of Sport Psychology Third* (Edition: John Wiley, Sons), Inc. 2007: 34.

Toros T. Yetim Ü. Sporda algılanan motivasyonel (güdüsel) iklim ölçeğinin Türk sporcuları için uyarlama ön çalışması. 11- 13 Mayıs İstanbul, 2001, *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*: 60.

Ünlü S. Hakan A. *Psikoloji*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları, 2001: 47.

Vallerand RJ. Bissonnette R. Intrinsic, extrinsic, and amotivational styles as predictors of behavior: A prospective study. *Journal of Personality*, 1992, 60: 599– 620.

Weinberg RS. Gould D. *Foundations of Sport and Exercise Psychology*. Champaign JL: Human Kinetics, 1995: 137-160.

EK-1. ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER	
Adı Soyadı	: Pelin Yıldırım
Doğum tarihi	: 01.06.1987
Doğum yeri	: Maden
Medeni hali	: Bekar
Uyruğu	: T.C.
Adres	: Yunuseli Mah.Fuatkuşçuoğlu Cad. Nur Sitesi A Blok Kat:2 Daire:3 Osmangazi/BURSA
Tel	: 533 097 87 16
E-mail	: yildirim.pelin.87@gmail.com
EĞİTİM	
Lise	: Bursa Mustafa Kemal Paşa Lisesi(2001)
Lisans	: Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (2006-2010)
Yüksek lisans	: Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı (2014-2017)

EK -2. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

AÇIKLAMA:

Bu anket Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Programı'nda Doç. Dr. .... danışmanlığında tezsiz yüksek lisans projesi kapsamında yürütülmekte olan **“Ortaokul Öğrencilerinin Yaptıkları Spor Branşlarına Göre Spora GÜdülenme Düzeylerinin Karşılaştırılması ”** temeline dayanarak akademik bir çalışmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

Anketten elde edilen veriler toplu olarak değerlendirilecek ve sadece çalışmanın amacına uygun olarak kullanılacaktır. Bu nedenle ankete isminizi yazmanıza gerek yoktur. Ankete içtenlikle vereceğiniz cevaplar araştırmanın amacına katkı sağlayacaktır. İlgi ve katkılarınız için teşekkür eder saygılarımı sunarım.

1.sınıf :

7 8

2. yaş

11 12 13 14 15

3.Cinsiyet:

Kız Erkek

4. Yapılan spor branşı:

Futbol Basketbol Voleybol Hentbol Kayak

5. Aile Tipi:

Çekirdek Aile Geniş Aile Parçalanmış Aile

6. Babanın Eğitimi

Okur-Yazar Değil Okur-Yazar İlköğretim Lise Üniversite

7. Babanın Mesleği

İşsiz Memur İşçi Emekli Serbest

8. Annenin Eğitimi

Okur-Yazar Değil Okur-Yazar İlköğretim Lise Üniversite

9. Annenin Mesleği

Ev Hanımı Memur İşçi Emekli Serbest

10. Yaşanılan Yer:

Köy ve Kasaba Şehir

EK-3. GÜDÜLENME DÜZEYİ ÖLÇEĞİ

YÖNERGE: Aşağıda ki ifadeler 1-7 arasında derecelendirilmiştir. 1: size hiç uygun olmadığını 4: orta derecede uygun olduğunu 7: bütünüyle uygun olduğunu ifade etmektedir. Kendi durumunuz hangi rakam daha yakınsa onu işaretleyiniz.

NİÇİN SPOR YAPIYORSUNUZ?	Hiç		Orta			Bütünüyle	
	1	2	3	4	5	6	7
1.Spor ortamında heyecan verici deneyimleri yaşamak haz verdiği için							
2.Uğraştığım spor dalı ile ilgili daha fazla şey bilmek haz verdiği için							
3.Daha önce spor yapmam için iyi nedenlerim vardı, fakat şimdi spor yapıp yapmama konusunda kendime soruyorum							
4.Yeni antrenman tekniklerini keşfetmek haz verdiği için							
5.Niçin spor yaptığımı bilmiyorum, uğraşmış olduğum spor dalını başarmakta yeteneksiz olduğum kanısındayım							
6.Tanıdığım insanlar tarafından saygı görmeme neden olduğu için							
7.Bana göre insanlarla tanışmanın en iyi yolu olduğu için							
8.Bazı zor antrenman tekniklerinde ustalaşırken haz aldığım için							
9.Eğer formda olmak isteniyorsa spor yapmak kesinlikle gerekli olduğu için							
10.Sporcu olmanın verdiği prestij için							
11.Diğer yönlerimi geliştirmede seçtiğim en iyi yollardan biri olduğu için							
12.Sportif becerilerde zayıf bulduğum yönlerimi geliştirirken haz aldığım için							
13.Bir fiziksel aktiviteye katıldığımda heyecan hissettiğim için							
14.Kendimi iyi hissedebilmem için spor yapmam gerekli							
15.Sportif yeteneklerimi mükemmelleştirirken haz aldığım için							
16.Çevremdeki insanların formda olmanın önemli olduğunu düşündükleri için							
17.Yaşamımın diğer alanlarında bana faydalı olabilecek pek çok şeyi öğrenmenin iyi bir yolu olduğu için							
18.Sevdiğim sporu yaparken yoğun duygular hissettiğim için							
19.Artık niçin spor yaptığım net değil, sporda yerim olduğunu gerçekten düşünmüyorum							
20.Bazı spor becerileri gerçekleştirirken haz aldığım için							
21.Spor için zaman ayırmazsan kendimi kötü hissedeceğim için							
22.Uğraştığım spor dalında ne kadar iyi olduğumu diğerlerine göstermek için							

23.Daha önce denemediğim antrenman tekniklerini öğrenirken haz aldığım için							
24.Arkadaşlarımla iyi ilişkilerimi sürdürebilmenin en iyi yollarından biri olduğu için							
25.Fiziksel aktiviteye tamamiyle dalıp gitme hissinden hoşlandığım için							
26.Düzenli olarak spor yapmam gerektiği için							
27.Performans geliştirecek yeni yöntemler keşfetmek haz verdiği için							
28.Sık sık kendime niçin spor yaptığımı soruyorum ve beklediğim hedeflere ulaşmış görünmüyorum							